

fi one laudis [in yalis psal.]

Aug⁹ v. i. psalterio qd̄ ē vas
psal. **Hugo** v. l. m
p. sois ecclesiasticis q̄ sūt vasa psal
morū. **Quid** at̄ dicit̄ eccl̄a sub iun
git dicit̄ [veritatem tuam deus.]

Cassi. v. qd̄ dñi pmissa cōplen
da sunt [psallam tibi
in cytha]. **Aug⁹** p cytharā q̄ ē
ra] **Aug⁹** instrumentū cō
cauū. a ab inferiori reddit sonū. in
telligit̄ caro. psallā ergo in morti
ficacōe carnis tibi q̄ es [scis isrl.]

Hugo v. s̄āctificator p̄piano
rū cōtemplatūz te p
fidē opantem. **Exultabunt labia**
mea cum cātauerō tibi. v. lenis a
hilaris ero i laudādo te. i psalmo
dia. a in oratione mea. **Et nō tātū**
ore laudabo te. s. [a anīa mea.] lau
dabit. **Iuxta illud apl̄i.** v. ad ebr̄i.
xij. psallā spū. psallam a mēte. a
addit̄. **quā redemisti.** i p̄cio sangui
nis tui. **Aliter mistice.** **Exultabunt**
labia mea. Interiora viz̄ it̄lectus
a affectus. **Cū cātauerō tibi.** i eccl̄a
de qb̄ labijs dicit̄ psal. alio loco
diffusa est gratia in labijs tuis.

Cassi. **Nāve** hoc spūaliter itel
ligēs adiecit̄. **La anima**
mea. quā redemisti. **Ipa** ē gaudz
in labijs interi⁹ qb̄ tacite clamat
ad dñm. **Nec solum** confitebor in
anima mea. **sed a lingua mea**
tota die. v. assidue. **meditabit̄ iu**
sticiā. v. ex meditacōne

tuā. **Mico.** cordis dicit̄ bit̄ iu
sticiā tuā. **cū confusio reueriti fue**
rit q̄ q̄runt. **Hugo** viz̄ demōes
mala n̄i. **q̄ tūc cōfū**

dunt̄ cū hō incipit̄ facere p̄nāz. **Et**
reuerent̄. v. timēt. cū fortit̄ p̄ se ueat̄
et sup̄at̄ tēptacōes eoꝝ. **Vel ana**

gogi Col. que ē mistica locucō
ce. **Col.** de sup̄nis p̄t̄ idē versi

culus expo. **Cassi.** **Lingua** suaz
ni. v. viz̄. **Cassi.** dicat̄ et̄nalit̄
meditaturā eē iusticiā dei. v. corpis
sbam. q̄ tūc plenissime laudes dñi
meditabit̄ q̄n regnuz̄ ei⁹ in illa re
surrectōe mortuoz̄ p̄cepit̄. **Cū cōfu**
sio reueriti fuerit q̄ q̄runt mala n̄i.

Qd̄ viz̄ plenissime tūc fiet. q̄n a
dextris iusti et a sinistris ip̄i fue
runt collocati. **Tūc** ē secure exulta
cōis tps̄ ē sc̄is. q̄n iā locū dñacōis
ip̄i nō habebūt. a letabu n̄t̄ iusti
cū maloꝝ oim̄ t̄min⁹ aduenerit. a
hō dñs sine fine cesset̄ in q̄ xp̄ia
noꝝ p̄manet̄ indefecta peticio.

Col. **Cū** totus hic ps̄ grāz dñi
q̄ ḡtis dat̄ sūma it̄ncōne
cōmēdet̄. **humilit̄** d̄p̄emur cū vt̄
grā ip̄i⁹ sic nos sp̄ p̄ueniat̄ a seq̄
tur. q̄n⁹ ea sp̄ meditemur in cor
de at̄q̄ cōpleam⁹ in ope. q̄ b̄npla
cita sue sūt volūtati. **Cū** ē hon or et
gloria in secula seculoz̄. **Amē.**

Psalm⁹ lxxi.

Deus iudiciū
Titulus in salomōe
Mi. dicit̄ hebrej mo

stros n̄i. qd̄ d̄s fecit̄ hūc psalmū
oꝝas p̄ filio suo salomōe vt̄ regnū
sū manu sua prosperaretur i iusti

cia a veritate. a deo intitulatus a salomone tanq̄ ab eo. p̄ quo fiebat ora

Sed hoc penitens stare tioro. **Iero.** non potuit iste psal. intelligatur de salomone filio d̄s. q̄ salomon nō d̄nabatur vsq̄ ad terminos orbis terrarū sicut iste ps̄ de filio regis de quo loquitur innu

Coll. vñ scdm **Iero.** **Aug.** et **Cassiod.** iste ps̄ est p̄pheta de christo rege q̄ est verus salomon. **Cass.** q̄ ipse homi

pacificus. **Cass.** nem diaboli verusna deceptus ad creaturis sui reuocat obsequiū. ipse est em̄z mediator dei a hominū. hodieq̄ interpellat p̄ **Aug.** Per quez ex im̄ nobis m̄icis accepta remissione peccōrū: reconciliamur deo. vñ **Ap̄l's** ait. **Cuz** m̄inici esse mus reconciliati sumus deo p̄ mortem filij

Glo. **Psalmus** igitur eius. iste dirigitur in salomōnē vñ in christū q̄ ē vere pacifi **Cassiod.** pro vt ip̄s v̄ba aus. restantur atq̄ dicit Pacem meā dō vob̄ is pacē meam relinq̄

Aug. Non pacem quam vob̄ is. nouit a querit hic mundus. s̄ illam pacē de q̄ dicitur apud p̄phetam Dabo eis solacium verum: pacē sup̄ pacē. cū. sp̄aci re conciliationis addit̄e pax immortali

Propheta ḡ denuncians. **Propheta** xpi pt̄atē iudiciariaz dirigit sermonē suū ad deū patre. d.

Deus. **Patere** iudiciū tuū regi da. **Hoc** factū legimus in eu angelo **Joh̄is** vbi ait. **Pater** om̄e iudiciū dedit filio. **a iusticiaz tuā**

v̄ pt̄as p̄dic̄. ē ex̄c̄c̄m̄. **filio regis.** v̄ cr̄sto q̄ sc̄d̄z d̄itatē ē filio regis eterni p̄is Et sc̄dm̄ humanitate filius d̄s regis vt habet **Mat.** v̄. Et sc̄dm̄ v̄tranq̄z naturaz data ē ei pt̄as iudiciaria. **Licet** enim ead̄ sit pt̄as p̄is a filij in diuis: tū illā h̄z filius a p̄re sicut a sb̄am. filiter sc̄dm̄ humanitatez data ē christo pt̄as q̄ in extremo iudicio apparebit i forma humana in q̄ fuit iudicatus corā p̄lato. **Apparuit** tū coram p̄lato in natura passibili. s̄ in iudicio apparebit in natura gloriosa. **Iudicare** p̄l'm tuū. **Hoc** cōtinuatur ab eo qd̄ p̄dic̄. **Da** iusticiam tuā filio regis **Iudicare** .i. ad iudicandū adu. p̄l'm tuūz. .s. christianū q̄ est p̄l's p̄is acq̄situs sanḡne filij sui. **in iusticia** red den

do ei sc̄dm̄ merita. **a paupes tuos.** **Cassiod.** **Paupes** dei sūt q̄ mūdana sup̄bia d̄elicta humilitati se p̄ oia tradiderūt **Naz** si paup̄ sup̄biat: nō ē dei paup̄: q̄ si locuples hūilitatē d̄iligat: nō ē seculi diues. **Iudicare** ḡ veros tuos paupes. **Iero** vt p̄p̄sentes iudicio. **Iero** etumnas o sola tionē capiāt sempitēnā. **Iux̄** illud **Mat. v.** **B̄n̄** pau. sp̄i. q. ip̄s. ē. ēg. er.

Coll **Nec** solū da filio regis xpo iudiciū s̄ fac illuz p̄ p̄dicatores tuos diuulgari p̄ totū mūdū. **vñ** s̄ d̄ic̄. **Suscipiat** mōtes pacē p̄lo. **cal.** p̄ mōtes ap̄l'i a ap̄l'ici viri itelliguntur q̄ ad sup̄erna firmē eleuati: celesti gr̄e primant. de q̄b̄ p̄sa. liij. **Opulenti** sup̄ montes pedes annūciantis et

predicatis pacem **I**sti g̃ tales [pa
cem] ṽ xp̃; suscipiāt fidei populo
predicandum. **E**t colles iusticiā.]
Colles dicit ceteros b̃tōs gradu i
feriores et apostolos sequētes q̃
eciam suscipiant iusticiā ṽ christi
man data. **N**ico. Deinde s̃b̃dit
p̃dicare. **N**ico. p̃pheta ad of
tendendū q̃ p̃phetia sua esset actu
in aduentu d̃ni adimplēda. **T**u
dicabit iudicio discretionis [pau
peres p̃pli] videlz. **J**ero. **V**t pro
p̃phas a ap̃los. **J**ero. eo pau
peres facti celestibz regnis locuple
tenē. **E**t saluos faciet filios pauperz
] ṽ imitatores ap̃loz q̃ p̃ eoz p̃di
cationē christo crediderunt [a hu
miliabit calu] **C**all. **C**alumniā
mmatorem.] **C**all. **C**alumniā
tor ē q̃ inno
centiam alienam in reatū m̃tē ex
quisita machinatione perducere.
q̃s diabolo õgrue videt aptatū qui
humanum genus suis fraudibus
tot seculis probat impetere. **I**nu
dere enim hunc spiritualem tyrā
num humiliabit dominus quādo
illo cum perfidis damnato fideles
se viderint regnare cum christo.
Aug. **V**el dyabolus dicit̃ est
calumniator. quia per ca
lumnias in deorum occidit cristuz
in quem nullum peccatum potuit
inuenire. **H**unc calumniatorem di
abolū xp̃s humiliat q̃n p̃ suam
resurrectionē ei abstulit ṽgnū mor
tis cui? ille p̃tatem gerebat ita. vt
ex vno h̃vie quez decepat om̃es p̃
mōrē trahēt ad damnationē. **E**t
dyabolo sic humiliato xp̃s [p̃mane
bit cū sole.] ṽ cū p̃re cui? ip̃e ē spl̃e.

tor q̃a victo dyabolo p̃ resurrectionē
nē setet ad d̃p̃teram p̃ris ṽbi iā nō
morit̃ a mors illi ṽltra nō d̃nabit̃
Et. **H**oc aut̃ lunā tanq̃ p̃mogeni
tus a mortuis p̃cedēs eccl̃az q̃ mor
taliū decessione a successione tanq̃
luna deficit. a crescit. **I**n generatio
nē a gene. **N**ico. **C**onsequente
rationē.] **N**ico. **O**ñdit de isto iu
dice d̃no õto quō ṽnit in h̃uc m̃u
dum. **D**escendit sicut pluuia i vel
lus. **Q**uod sicut pluuia cadens in vell̃
nullū facit strepitū. sic christ̃ sua
uiter a imperceptibilit̃e descendit
in virginem per suam incarnatio
nem ita q̃ latuit etiā mundi prin
cipem sez. **C**all. **S**ed considere
demonem. **C**all. **M**us tante rei
qual̃ similitudo sit posita. **V**ellera
lane sic aquam recipiunt vt nulla
diuisione rumpant̃. et iterū sic red
dunt a aquaz receptā vt in suis inte
gritatibz per. **N**ico. **S**ic cristus
seuerent. **N**ico. **S**ic cristus
fuit concep
tus a natus absq̃ corruptione vir
ginis. **E**t sicut stillicidia stillantia
super terrā. **Q**ue cū quādā sua uita
te cadūt in eā. vel q̃ cū abundātia
gr̃az ṽnit. **H**ec aut̃ oīa dicunt̃ ad
oñdendū benignitatē et humilita
tem christi in suo p̃mo aduentu.
Jero. **O**riēs in diebz ei? **A**am
p̃cipiet̃: nascet̃: nutritur
cū opabit̃. **M**. **I**usticia. **S**. fides
opa p̃ris. **M**. **C**atholica q̃ conti
net perfectam iusticiam. **E**t abun
dantia pacis. **H**oc exponit̃ aliqui
vt **Jeromius** de pace temporalī q̃
fuit per orbem ṽmuerfū tpe natiui
tatis xp̃i. p̃pter q̃s **August̃** cesar.

tunc iussit populum per totū delē
numerari vt habet **Lu. ij.** Sed hoc
non bene concordat littere sequenti
qua dicitur **Donec auferatur luna**
Iq̄ cito post natiuitatē dñi in iudea
recunt tella in iudea: iudeis ad inuicem
pugnantibus. a itēz oītra ro
manos rebellantib⁹. **Sm** q̄ dicit **Jo**
sephus li. de iudaeico bello. **Et** idēo
mel⁹ exponit sic hoc de pace quaz
angeli damauerūt in christi nati
uitate dicentes **Gla** in excelsis deo
et in terra pax hominib⁹ bonae uolū
tatis. **Et** hec pax consistit in tranq̄lli
tate oīcie q̄ permanet i iustis omī
tpe vsq̄ in fi. **Aug.** **Donec aufe**
rem mūdi **Aug.** **ratur luna.**
Per lunaz siḡta est eccā q̄ p mor
talitatē carnis mutatur. **Donec** au
feratur q̄ mortalitas ab ecā q̄ fiat
immortalis per gl̄am resurrectionis
cum christo regnatura. **Et** non tm̄
christi regnū erit pacatū: s̄ etiā la
tūa magnū. **Vnde** s̄ dicitur. **Et** do
minabit a mari **nico.** .i. per to
vsq̄ ad mare. **nico.** .i. tam ter
ram: mari circūdatam. licet oceanus
sit vnum mare tm̄ fm sui ptes
diuisas varie noīatur. vt pte ma
re orientale a pte occidentis **Et** dicit
a mari videlz orientali vsq̄ ad ma
re videlz occidentale dominatē crist⁹.
q̄ in oībus istis fr̄is aliq̄ r̄ceperūt
fidē cristī p predicationē ap̄lorum
q̄ in oēm fram ciuit sonus eorū.
Call. **La a flūmine** Iordanis
vsq̄ ad finimos orbis fra
tū. **Saluterrima** regula sacri bap
tismatis e. **Totū** hūc mū
manaui **Jero.** dum sua passi

one acq̄siti atq̄ subiectū christo
dño p̄pha **nico.** **Oram** illo p̄ci
testatur **nico.** **dent ethiopes** Iq̄
iuxta lrām ad p̄dicationē **Mathei**
apostoli ad christū ouersi sunt sic
s̄. psalmo lxxv. dictum ē **Ethiopia**
preueniet manus ei⁹ deo. a **inimi**
ci illius terram lingent. .i. ethio
pes qui p̄us erant inimici eius p
idolatriā inclinauerunt se ad ip̄m
adorandū deuote ac si terraz pte de
uotione a humilitate uellent lingē
Aug. **Vel** per ethiopes a par
te totum omnes gentes a
peccato **Call.** quomā sicut illi
res s̄gt **Call.** a terrimo corio
restituntur: ita anime delinquentū
scelerū obscuritate tenebrantur **Et**
hi ante illū prociunt qm̄ se penite
tie humilitate **nico.** **Et** ad h̄m
prosternunt **nico.** plenduz fu
it dictum **Isaie. xl.** **Venient** ad te
qui detrahebant tibi a adorabunt
vestigia pedum tuorum **Vnde** sub
ditur **Reges tharsis a insule mu**
nera offerent reges arabum et sa
ba dona **Hugo** **Hoc** imple
adbucent. **Hugo** tū ē in die e
p̄iphanie domini quia de his r̄gi
omb⁹ fuerūt tres magi q̄ dño mu
nera ob **Glof.** **Cum** quib⁹
tulerunt. **Glof.** **venērūt** insu
le de exte **Hugo** **Vnde** iste
mis terre. **Hugo** psalmus i
die prediāto cantat. a iste vsus fre
quentē repetit illa die. **Sequitur.** **Et**
adorabunt euz oēs reges: omnes
gentes seruient ei. **Petrus** cantor
Hoc videmus impletum vt totum
accipiat p parte q̄ multi de oīb⁹

regibus a gentibus mundi sūt do-
mino per fi-
dem sibi **Calli**. Deinde reddit
dem sibi causa q̄re do-
mino christo ab vniuersis gētib⁹
seruiat. d. **Quia liberabit paupe-
rem**. v. p. l. m. christianuz. La potēte
I. a dyabolo. de cuius ptate dicit
Job penul. Non est ptas sup fraz
que ei valet. **Hu**. liberauit dico
oparari. **Hu**. **paupem cui
non erat adiutor**. Et hoc nullus
ali⁹ q̄ dñs xps fecit. qz nec hō nec
angel⁹ nec lex nec liber⁹ arbitriuz
poterat hōiem p dicituz liberare. nisi
tm̄ leo de tribu Iuda ⁊ christus vt
dicit apo. v. **Parcet pauperia in
opi**. **Calli**. In quo generaliter
oēs hoīnes peccato
res oūt. nam illi parciē qui in aliq̄
reatu detinent. Sed ne putaret v̄l
qz ab hoc tm̄ dñm parciē vt soluz
a tormentis debitis paupes libera-
ret. **Abdidit**. et aias pauperuz sal-
uas faciet. vt quibus dimittit pec-
cata eis ⁊ premia futura cōcedat.
Ipsi em̄ salui fiunt q̄ regnū dei pos-
sident. Quomō at parciē peccōri-
bus osequens s̄bingit dicit. **Ex
vfuris ⁊ iniquitate redimet aias eo-
rum**. In peccato ouersantib⁹ vfu-
ra crescit malorū. nā qz in tp̄ ali cō-
uersatione delinquūt. in eterna ca-
lamitate. **Hugo** ait Gregori⁹
recipiūt. **Calli**. Ab istis ḡvfuris vel
peccati liberantē fideles aie qm̄ per
pntia; reddunt dñm munerib⁹
absolute. **Sequit**. La honorable

nomen eoz. ⁊ nomen christiano-
rum. qd̄ **Isaias** incepās iudeos p̄-
cinnisse dñm sc̄if. d. Inificiet vos
dñs deus. ⁊ seruos suos veabit no-
mine alio. vtiqz christianos. **Addic**
etiam. **Corā illo**. qm̄ ante ipsuz
⁊ in ipsius regno. **Ric**. s̄ q̄tur
viduri sunt. **At** viuet post re-
surrectionē. qz mors illi vltra non
dñabit. **Et dabitur ei de auro ara-
bie**. **aug**. Per auz sapia m̄ in-
telligim⁹. q̄ ita excel-
lit int̄ oēs dōctrias vt auz int̄ me-
talla. Per arabia intelligim⁹ gen-
tes. **hugo** de sapia gentiū da-
bit dño mun⁹ cū sapiētis de gēti-
bus credēt in eū sic **augustinus** ⁊
dyonisiuz q̄ ad fidē ouersi christo
domino suā sapiam attribuerunt.
Calli. Sine magorum munera-
videlicet aurum thus et
mirram per auz arabie quod est
purissimū ⁊ summo splendorē pre-
ciosū fortasse sigt. que munera au-
ro arabie merito comparant. qm̄
puritate cordis oblata sunt. **q̄ ad
rabunt de ipō semp**. Hoc ad hu-
manitatz ipsius cōstat referri qm̄
ore pprio queadmoduz ore: insti-
tuit dominice orationis beneficū.
quo vtitur sem. **Rico**. **lota die**
per ecclēsia. **Rico**. **is** ē assi-
due q̄ntū pōt fieri bono mō. **lubi-
cent ei**. de suis bñficijs regūando.
Et ip̄e xps. **Ric** firmamētū i ter-
ra. **Aug**. qz ip̄e nat⁹ in terra fir-
mabit oia q̄ scripta
sūt de eo. **lūm sūmis montiū**. hoc ē

in libris prophetarum. unde ipse in terra venit et ea cuncta firma et in se monstraret impleri. Opotebat enim inquit impleri oia que septa sunt in lege a prophetis a psalmis de me.

Aug. Per libanum solem? accipe hunc seculi dignitatem quomodo libanum est mons excelsum aethiopes hunc a interpretat eadem datus.

Jer. Sup ois ei altitudo dices seculi eleuata est gratia baptismi per quam peccata tolluntur et flore bunt de ciuitate. et de celesti iherusalem sic fenum terre. In qua sancti per baptismum renati flore bunt de celesti iherusalem: non ortu operum ornameto splendidi sicut fenum terre non aliter est maledictioni subditus si illius super celestis melle et lacte manantis. Translatio romana huius fenum.

Al. Unde de sacramento eucari. Sic potest exponi super extolletur super libanum fenum? quia fenum huius sacramenti extollit homines ab altitudine in celum. Vnde Jo. vi. Si quis manducauerit ex hoc pane uiuet in eternum. et flore bunt de ciuitate et de ecclesia qua unum est fide et caritate christiani. Ciuitas enim est ciuium unitas. sic fenum terre. Sic enim fenum subito multiplicatur: sic christiani per ortum in paucis temporibus fuerunt multiplicati. Consequenter describitur magnitudo regni christi quantum ad fame diffusionem. cum dicitur. Et nomen eius benedictum et solenni memoria diuulgatum. in seculum. et in generationibus sibi succedentibus. **Laus solem permanet nomen eius.**

Aug. Per solem terra signata

sunt. Ergo in eternum permanet nomen eius. Item autem antecedit terra: nec claudit in **nico**. Nomen christi ab terra **nico**. et no est fin eius diuinitate quia in principio erat uerbum.

Et benedicuntur in ipso omnes tribus terre. Hoc Abrahæ dictum est gene. xxij. In semine tuo et in christo benedicent omnes tribus terre quia in omnibus partibus mundi benedicuntur fideles in nomine christi. **omnes gentes magnificabunt eum** et laudabunt tantum quod saluatore et dominum suum. Ultimo ponit gratiam pro benedictionis predictis cum dicitur. **Benedictus dominus deus israel** in populo christiani uideatis ipsum in seculum qui facit mirabilia in seculum. **Cast.** et angeli et multi iusti miracula faciunt: non tamen soli sed domino iuuante proficiunt.

Aug. Et benedictum nomen maiestatis eius. In quo indicabitur **nico** quia angeli et homines seculi eternum. **nico** minime seculi eternum naturaliter laudabunt eum finem quod habet spiritus lxxij. **Ben** qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te. **Et replebitur maiestate eius ois terra.** Quod fuit impletum in missione spiritus sancti. quia tunc spiritus domini repleuit orbem terrarum. Hoc est aliter exponit de miraculis factis per orbem terrarum ab patribus sanctis que miracula sunt maiestatis diuine declaratiua.

Abiecit quod **Cast.** optatis est dicere fiat sed nimum desideratis est ipsum repetere quia aduentus domini ois debuit desiderant.

In hebreo autem habet optatum **nico** tur Amen amen quod

Cy

mirē quasi non habeat curā de huius
manis actibus. sicut dixit Tullius
a plures alij in quorum persona dicit
Job. xij. Circa cardines celi perambulabat
nec nra considerat. Dicit ergo
ppheta in persona infirmorum. **Dei**
autē pene moti sunt pedes. v. fere te
cibi a rectitudine sentiendi de boni-
tate diuine. **hugo** Pedes huius
prouidentie sunt intel-
lectus et affectus. Intellectus gradus
per cogitationem. et affectus per desi-
derium. pene effusi sunt. et viam veri-
tatis. **Cassianus** [Gressus mei] quoniam
satis ingratitude animi
videbantur impijs tanta cœdi. **Hu-**
go Subiungit causam erroris sui di-
cens. **Quomodo zelauit super inimicos.**
v. inuidi eis. Causas subiungit. **pa-**
cem peccatorum. **augustinus** Vidi illos ha-
bere pacem et di-
uicias florere quod non seruiabant deo
Ego vero quod cultor dei eram huius omni-
bus. **Cassianus** Incongruum zelum
rebam inuidere perituris
et eos putare felices quos eterna cer-
tamen est damnatio peccelli. **parti-**
Gre. vi. mox. Nam peccator qui
honoratur in via: in per-
uentione damnabitur. et qui per amena
prata ab carcere peruenit qui per vitæ
punitis prospera ad interitum tendit.
Cassianus Et reuera pax ista pecca-
torum quod videtur nostros elu-
dit aspectus. Nam ipsi peccatores lo-
cupletis videntur: multisque diuari po-
pulis et in mundo non esse quod time-
ant. Putant hinc pacem. si pax ista
cum conscientia se litigat: rixat intrin-
secus. et cum hostem non habeat: se

cum ipsa. **Al.** Consequentem autem
decertat. **Al.** explicat magis in
particulari eorum felicitate dicens.
Quia non est respectus morti eorum.
et non vident cito mori sed diu vi-
uere et diutius quam iusti. Vnde ecc. vii.
Iustus perit in iusticia sua: et impi-
us multo viuuit tempore in malicia sua.
Cal. quod cum eis ad penitendum
despiciunt. **Al.** et spaciū vite: illi magis
scelera probant augere. **et firmamē-**
tum in pla- **nico** et non longa
ga eorum. **nico** duratio in pla-
ga eorum quasi sit firmata. quia si infir-
mentur a vulnerentur cito curantur.
habentes in promptu remedia cu-
rationum propter abundantiam diuicia-
rum suarum. **In labore hominum non sunt.**
sed in delicijs et solacijs viuunt.
Cassianus Homines hic sanctos viros
intelligimus qui et labores
in hoc seculo sustinent et diuersarum
afflictionum flagella patiuntur ut cor-
recti ad deum redire mereantur. **Ita**
peccatoribus obstinatis non peruenit
vnde subdit. **et cum laboribus non fla-**
gella **hug** videlicet in presentibus ad-
bunt. **hug** correctione: sed in fu-
turo cum demonibus ab damnatione.
Bernardus Bernardus hinc dicitur sic ex-
ponit. **In labore etc.** Hoc ad nullos
potest pertinere arbitror quam ad nostri
episcopos clericos referendum. **Valent** enim
singula hominum officia aliquibus laboris
et aliquibus quod delectat. **Sed** abute pruden-
tia istorum qui nouo modo hinc artificio
discurrentes solum quod delectat eligunt
et amplectuntur. quod molestum est fugi-
unt et dedignant. **Cuius** militibus quod
hinc factus superbie: amplam fami-
C. ij.

quia tanta mala cognouit ex p[ro]p[ri]e
ritate a pace malorum venire. Conuer-
teretur ad me populus meus ut conue-
niant mecum hic. v[er]o in ead[em] senten-
tia. s[ic] in contemptu mundi. Et n[on] pro-
pter malum vitand[um] uertent[ur] s[ed]
etiam p[ro]pter bonu[m] eterne vite adipi-
scendu[m]. v[er]o ad d[omi]n[u]m a dies pleni in-
uenientur in eis. videntes eni[m] ma-
lor[um] perditione[m] iusti q[ui] prius in pec-
catores zelati fuerunt cernentes pa-
cem eoru[m] tuertuntur ad deu[m] ut ple-
nitudo[m] dier[um] capiant eterne[rum]
Deinde exponit manifeste errorem
a quo fideles uertendi sunt dicens
Et dixerunt prius q[uam] conuerterent[ur]
quomodo **Cast** Dubitauit eni[m] esse
s[er]u[us] dei. **Cast** em[er]isse d[omi]n[u]m
tot mala sceleratissimos omis-
isse q[ui]bus videt ant[ea] o[mn]ia mundi federa p[er]
spera puenire. nescientes penas eos
grauiores incurere q[uam] t[em]p[or]e diu expe-
ctati i[n] sua p[ro]p[ri]a obstinatione ma-
nisse. Sequitur. Et si e[st] scientia in ex-
cel **hugo** q[ui] dicit. Nunquid
ipse q[ui] est excelsus
curat de terrenis. **Augus.** Syn-
de tibi uideatur deu[m] non scire posse et
non esse sciam in altissimo. **R[ati]o** d[omi]n[u]s
L. Ce ipsi peccatores a abunda-
tes in se **nico** v[er]o mali h[ab]ent seculi
culo. **nico** obtinuerunt diuici-
as. quib[us] digni n[on] erant. **Augus.**
Et dicitur seruio deo a ista non ha-
teo a illi n[on] seruiunt a his abundat.
M. ergo sine ca[usa] a frustra in-
stificauit cor meum cauendo
a pecc[ato] cordis. Et laui me innocen-
tes manus meas. cauendo pecc[ato]
opis. Et fui flagellat[us] tota die.

Aug q[uia] a me non recedunt fla-
gella dei. a b[on]o s[er]uio a fla-
gello. ille n[on] seruit a q[ui]e scit. **Op.**
Frequenter eni[m] accidit q[uod] iusti p[ro]
totam vitam suam vel p[ro] magna parte[m]
sunt in afflictione. La castigatio
mea i matutinis. v[er]o velociter casti-
gor. Quando eni[m] electi cadunt i[n] pec-
catu[m] deus n[on] differt punire vsq[ue] in
fine; s[ed] punit in p[re]senti a cito de cursu
omni. Hanc sententiam vis p[ro]fer-
re q[uod] sine ca[usa] iusti uiuunt. a q[uod] perdit
h[omo] iustus seruitute[m] sua[m] q[uia] deus ma-
gis fauet malis a q[uam] neminem cu-
rat. hec vis dicere. hec vis narrare
Cast Pessima reputatio s[er]u-
ana co[m]m[un]is sicut egro-
tis fieri solet q[ui] t[un]c a diutino proli-
yo languore liberant[ur] q[ui] in egritu-
dimis sine eos co[m]p[ro]p[ri]os febriu[m] fla-
ma suc. **Coll.** Sic et iste enarra-
cendit. **Coll.** tis ca[usa] s[er]uone
cogitacionis sue ad veritatem redu-
at. **Aug** Scripturis dicitur q[uod] vt
sp[irit]u tenentur dicitur
q[uod] de curat res humanas a discer-
nit inter pium a impiu[m]. s[ed] q[uod] reuo-
catus seci de. **Si diceba**
l[iberans] ait. **nico** narrabo sic.
v[er]o si teneto ista opinio n[on] appetedo
cu[m] pecc[ato]ribus p[ro]p[ri]ate; t[em]p[or]e alem.
ecce natione[m] filio[rum] tuoru[m]. v[er]o iusto-
ru[m] qui filij dei sunt p[ro] g[ra]m. repro-
bauit. q[uia] ipsi contempserunt t[em]p[or]e a
patienter sustinuerunt aduersa pro-
pter p[re]miu[m] vite eterne. sic pat[et] de
sanctis p[ro]phetis. **Vn[de] Isaias** fuit ser-
ratus. **Jeremias** lapidat[us]. a **Dani-**
el in lacu leonu[m] p[ro]p[ri]at[us]. p[ro]pter q[uod] di-
cit **Judith.** viij. **Oes** q[ui] placuerunt
C. iij.

deo per multas tribulationes tran-
serunt fideles. **Ita ad. iij.** Per multas
tribulationes oportet nos transire
ad regnum
celorum. **Hug** Consequens
solutio et veritatis cognitionem non a
se inuenisse s[ed] **Et** existima
a deo. dices **N**on habet cognos-
cere. **Et** vt possem scire veritatem
de p[ro]phetis p[er] inuestigationem rationis
sed hoc e[st] la-
bor a[n]i me. **AUG** labor e[st] cogno-
scere quod de[us] curet res humanas.
et bene sit malis. a laborent boni.
Hoc autem scire labor est ante te s[ed]
ante deum. **Nico** q[uod] ad cognitionem
labor non e[st] h[oc] rei non pueni-
tur p[er] inuestigationem humanam s[ed] ex re-
uelatione diuina p[ro]pter quod id non
cognoscatur. **O**nece intrem i[n] sanctu-
ariu[m] d[omi]ni. **Et** ad intellectum sacre scrip-
ture diuinitus reuelate. quare uocat
sanctuariu[m] eo q[uod] de[us] in illa loquitur
sic in sanctuario diuinitus r[ati]o da-
bantur. **Et** intelligam in nouissimis
eo **Cass** q[ui]a in futuro iudicio
t[er]m[in]u[m]] **Cass**. felicitas humana da-
nabitur q[ui]a hic ad t[em]p[us] florere mon-
stratur **Pycol.** In illo em[en] san-
ctuario. hoc est in sacra scriptura in-
telliguntur punitiones et premia
uite eterne. iuxta illud **Matth. xxv.**
Ibunt hi in suppliciu[m] eternu[m]. iusti
autem in uitam eternam. Consequens p[ro]p[ter] ha-
c memorat uoluntates peccatoribus in-
fligendas dices **Retinam e[st]** licet
ad t[em]p[us] mundana felicitate potian-
tur: t[ame]n **l[icet] p[ro]pter dolos**] q[ui]bus defrau-
dauerunt et afflixerunt innocentes et iu-
stos **l[icet] posuisti eis**] s[ed] finem sue p[ro]spe-

ritatis temporalis eos subrahendo de
p[ro]p[ter] uita[m]. Hoc dicit contra illud q[uod]
s[ed] fuit inductu[m] ad oppositu[m] de lon-
guitate maloru[m] q[uod] non est respectus
morti eoru[m]. **Quia** a aliquo contingit con-
trarium ex diuina ordinatione a hoc
ad terrore alioy maloy a consolaco-
nem bonoy. unde **subditur** **diecisti**
eos du[m] alluarentur] **Et** du[m] adhuc
essent in augmento sue prosperita-
tis tp[er]alis. De q[ui]bus poeta ait **Tol-**
luntur i[n] altum ut lapsu grauiore
ruant. De quoy subita perditione
adhuc admi **Hug** **l[icet] uo-**
rando subiungit **Hug**. modo fa-
cti sunt in desolatione.] q[uod] in mor-
te nullos eos inuat a priuant omni
felicitate tp[er]ali tanq[ua]m desolati. **subi-**
to defecerit] de p[ro]p[ter] uita[m] perierunt
in gehenne pena **l[icet] p[ro]pter iniquitate[m] su-**
am] q[uod] mortui sunt sine finali p[er]na.
l[icet] uoluit somnu[m] surgentiu[m]] est fe-
licitas **Jero** Sic q[ui]s dormiens
eorum **Jero**. uidet se in somno
habere thesauros magnos auti ar-
gentiq[ue] a surgens mox oia perdit.
ita q[ui] diuicias suas perdunt p[ro]
h[oc] seculi uita[m] in q[ui] uelut in somno
uersa **Cass** ecce illa miranda fe-
licitas impioru[m] p[er]
uenit ad somnu[m] **l[icet] in uita tua**
l[icet] celestis imagine[m] ip[s]o[r]um ab nihilu[m]
redi **Jero** Quia pulsantib[us] his
gates] **Jero**. ianuam regni dices
discidite a me operari iniquitatis:
q[uod] non nouos. **Cassio**. Impij
ergo in illa celesti ier[us]al[em] non pote-
rant diuinis apparere conspectibus
Quonia[m] sic in isto seculo imagine[m]
domini in se polluerunt: ita in illa

debitur. q̄a in gelenne sequestrati
onem mit **Aug.** Itaq̄ fr̄es mei
tendi sunt. **Aug.** libere loquens
de hoc loco. i. noie christi a timo ē i
ciusepho: torvos. vt q̄cunq̄ istas
videlz diuicias a dnationes terre
nas non habetis: nō eas cupiatis
a qui habetis. nō in eas p̄sumatis
Nō dico damnamin q̄a eas habe
tis: sed damnamin si de talibus p̄
sumatis. a infla mini: si p̄pter talia
magnū vobis videamini. si p̄pter ta
lia paupes nō cognoscatis. Qui at
diues est: hoc modo sit quo p̄cipit
Ap̄ls. **Precepe** m̄qt diuicib⁹ hui⁹
mūdi nō sup̄te sapere: neq̄ sperare
in merto diuiciay suay: s̄ in deo vi
uo qui prestat oia abūdante ad
fruendū. **Exhortescant** oēs fratres
nostri diuices abūdantes pecunia
auro argento. familia a honorib⁹
exhortescant qd̄ mō didic̄ est. Do
mine in ciuitate tua imagine; illo
rum ad nihilum rediges. Postq̄
p̄p̄tauit impios a regno domini
submouendos. osequēnt̄ describit
p̄mationē bonoz in presenti vita
quantū ad bona gratie: a i futuro
q̄ntū ad bona glorie. **dic̄ ḡ psalmi**
sta in per **Luia inflam**
sona taliū **nico** **matum** e cor me
um. **per** duram dei dilectione; que
dilectio consumit carnalem volup
tatem. **et renes mei** omutati sunt. **per**
per carnalis concupiscentie repres
sione; que vige t̄ in rebus q̄ntuz
ad masculos vt dicit **Greg.** o mel
xxxij. **Et ego** q̄ dilexi deum ex toto
corde a epressi impetū luxurie. **Deo**
Lab nihilum redactus su; **me** a re

putatione. **et nesciui** me ignorā
tem. a inutilem reputaui. **Quo** em̄
hō plus deo p̄ caritatem cōiangit̄
a a carnali libidine detrahīt: tāto
minus se reputat p̄ humilitatem.
magis cognoscit suam insufficien
tiam a ignorantiam. **Deo** s̄bditur
Et iumentum fact⁹ sū apud te
videlz in sc̄ie tue o paratione q̄ ma
gis excedit cognōnem humanā
q̄ hūana brutalez. **La ego** **semper**
tecum. **Ip̄** quādo homo considerat
suam ignorantiam a paruitatem
a se cōmittit cōliter dispositioni di
uine a ipse eū recipit s̄m q̄ dicitur i
ps̄. liij. **Iacta** sup̄ dominū curā tu
am: a ipse te enutriet. **Genuisti**
manum dex **Hugo** **per** gr̄az
teram meā. **Hugo** tuaz ope
rante. me dirigendo ad lō opera q̄
bus mereatur vita eterna que p̄ de
pteram siḡtur. **Et i** **voluntate** tua
id est s̄m voluntatem tuam. **De** **du**
xisti me. **De** virtute in virtutem per
gratiam tuam cooperante; siue p̄
ficientem. **et** **cuz** **gloria** suscepisti
me. **id** est suscipies in regno tuo p̄
gratiam perficientē siue osummā
tem. **Aug.** **Cognita** inestimabi
li bonitate dei. cepit
iste **Asaph** cogitare felicitatē ip̄az
celestem. a arguere se quia pecus
fuit a terrena desiderauit dicens. **L**
Quid enim mibi est i celo: a a te
quid volui super terram. **In** ter
ra volui ate quod habet impij. ma
li a scelerati. pecuniam. aurum. ar
gentum. gemas familias. hoc ha
bent multe femine a multi viri tur
pes. **Quid** ḡ mibi restat in celo.
C. liij.

te eternit atq; pene gehēne. a hoel
in portis filie syon. i. in ecclesiis q̄
sūt porte citatis **Cass.** Comple
iherlm celestis **Cass.** ta ē his
admonitionib; institutio christia
navt ne cogitatioib; pravis delin
quat **Presta** domine vt nos nō tali
bus inuidē facias q̄s tua veritate
odernas sed excremne a vite m;
q̄s hōres. a amem; quos diligis.

Jero. In quoz nos cōsortio nō
velut meritoꝝ inspēctor
sed veme largitor ad mitte te cū reg
natos in eēna bēitūdine. q̄ es be
nebidus in secula. Amen

Psalmus lxxij.

Quid deus
Titulus. Intellectus **A**
saph Glo. **Asaph**

hebraice bī. grece synagoga. lati
nes vero dicūt o gregatio **Cassio.**
que nunc ē ecclā **Ista** futuras dā
des citatis iherlm; miseranda lamē
tatione deplorat. Cuius citatis sū
uerfio facta. post q̄ bñs crucifix;
est longe prescribit vt durissimus
anim; iudeozū saltem ipsi; ciuita
tis sue calamitā;

Hugo In
hoc enim ps̄ est intellect; **Asaph** & po
puli fidel; q̄ intelligit q̄ figure tras
ierunt. a q̄ veritas venit. a q̄ eter
na q̄renda sūt. a nō tpalia. a hec ē
intētio psalmiste. **Primo** igitur de
scribit euerfionē iherlm. Vñ asaph
in psona ppli iudeozū cām h; euer
fionis querens ait

Quid deus repulisti. **Re**
col. pplm. s. tibi familiare

a ele **Cass** **Ve** quasi alienuz a
ctum tua defensione feci
stil. in finem. **Hic** interitū a captiui
tatem sigt quā iherlm tpibus **Ve**
spasiani atq; Tyti a romanis prin
cipibus legē p̄tulisse **Liratus ē su**
ror. tu

us nico. Per hoc non intelli
gitur i deo aliquis
motus passionis. s. rigor vitionis
sue. **super oues pascue tue.** v. sup
populum israel quez pauisti man
na quadraginta annis in deserto.
vsque quo mtroduxisti eum in ter
ram melle a lacte manātem. vt ha
betur **Josue. v.** **Quomodo** esto cōgre
gationis tue. **Quia** dominus o gre
gavit filios israel in ramesse quan
do debuerunt egredi de egypto vt
habetur **exo. xij.** **Quaz** possedisti
ab initio legis date p̄t. **Moyse.**

quia per legem susceptam popu
lus israel obligavit se deo ad serui
endum sibi spe **Cass.** Prestita
ciali seruitute.

Cass. enim do
na numerantur vt ad beneficia cō
fucta animus tom̄ iudicis inuitē
Qua propter rogat vt sua potius
in eis beneficia: q̄ eozū considera
re velit errata. **Sequitur.** **Iste**
sti virgā hereditatis tue. lib est po
pulum iudeozū qui fuit hereditas
domini q̄d iū ei puro animo seruiē
bat. **Hanc** hereditatem appellat
virgam propter moysen famulū
eius cui iussū est per virgā; ma
gnalia facere. vt diuina virtute ro
borati de terra egypti egredērētur
intre

Hugo **Hanc** heredita
pibi. **Hugo** tem apertius de
clarat cū s̄dit. **mons syon.** videli

et ciuitas iherusalem in quo ha-
bitasti corpora **Call** ibi habi-
tauerunt cum eo **Call** tasse de-
clarat christi domini presentiam cor-
poralem ut hec loca non fineret in-
currere terrimam vastitatem in qui-
bus humanis oculis apparere di-
gnatus est. Postquam rogauit pro iude-
is ut sit ipsis propicius. consequenter
optat gentibus remedium correctionis
di **nico** Teua manu tua;
uirtutez potatus tue
qua in deo non habent locum lineamē-
ta corporis **Aug** in superbias
eorum uidelicet romanorum a quibus euer-
sa est iherusalem. **Call** enim in ipsis
eleuata est **Call** potestas domini
quando superbiā eorum in humilitate
mutauit producens eos in finem
ad dominum saluatore. Preualuit
reuera petitio prophete quam in romana
ville amplius religionis christiane
cultus effloruit. quam pro ceteris fratribus
superstitiones gentium sibi antevendi-
cauit. Sequitur Quanta malignatus
est inimicus uidelicet romanus exerci-
tus in sancto uidelicet monte vel tem-
plo ciuitatis iherusalem quod malignatus
est in locis sanctis eius quando sacerdo-
tes totaque misteria templi in preterita
ablata sunt. cunctaque gens hebreo-
rum aut gladio subiicitur aut captiui-
tate subiugata **Coll** quorum interfe-
ta seruit **Coll** duorum gladio
aut fame numerus refert scolastica
historia lib. ij. capi. v. aui fuisse
undecies centena milia. et vendito-
rum in seruitutem milia nonagita
Hug et gloriati sunt dicti
romani tanquam fecissent

apud uirtute. cum tamen pro tua por-
tionem factum sit quod te oderunt **Ado-**
rantes tunc ydola a quibus facta est
hec subuersio in medio solennita-
tis tue paschalis. quod quadragesi-
mo secundo anno post passionem do-
mini die qua ipsi iudei christum cru-
ciferunt cum essent congregati omnes in
ciuitate iherusalem ab die solennem a
Tyto a vespasiano imperatoribus
romanorum obsessa est ciuitas a capti-
uorum occisi sunt. iherusalemque destructa est
sic dicit beatus Iero. super illud Jere-
mie. xij. Congrega illos sicut grege-
em ad uictum **Aug** qui ergo prius
in domini cultu con-
gregati seuerunt: postea eodem tem-
pore congregati perierunt. Quod autem
gloriantur sunt consequenter subiun-
git dicens **P** osuerunt signa sua
Impatores romani super portas et
turres ciuitatis uidelicet vexilla sua
aquilas suas. dracones suos statu-
as suas in **nico** lanam cognoue-
runo **romani**
hoc facientes quod propter peccata
populi israel deus dabat ipsis tan-
tam uictoriam. sed attribuiebant
sue potestati. quod **Call** diuina fue-
rat dispensatione permissum. Sequitur cum
dolore repetitum signa uidelicet
posuerunt **si** scilicet belli
cut in exitu. **nico** habita vi-
ctoria super summum. **si** scilicet su-
per turres et portas iherusalem sicut
in signum uictorie solent poni ve-
xilla **Hugo** deinde **Asaph**
narrat malitiam
romanorum ut deum puocet ad eorum

vmbitam dicens. **Q**uasi silua
lignorum securibus exciderunt ia
nuas. **M**i ianuas ciuitatis Ie
rusalem ita irreuerere
exciderunt a destruxerunt sicut
ligna de siluis a hoc fecerunt. **In id**
ipm. **Aug.** conspirarunt in
vnu consentientes

Collectio Li securi qua trates
exciduntur. a ascia. v dolabra. et
oponitur ab acuo a scindo qm acute
scindens. **Call** illaz ostendat
fundit vltatā p hęc instrumēta
fabrilia a magnas res siml a par
uissimas dicit eē dicitas. **Quicqd**
em aut securis excidere a ascia ple
qui potuit manus truculentat. cru
delis dicit. nec solum sufficit tā
ta calamitas i destructione citatis
s ad postremuz solene tēpluz igne
deuorati est. **N**ecēvūt
vnde sōdit **nico** igni sandua
riū tuū v tempuz tuo cultui dedi
cavit hanc. iij. s. vlti. Et addit
in tra. qd sanduariū tuū quod est i
relo destruere nō potuerūt. **pollue**
runt tabernaculū nois tui v in quo
inuocabant.

hugo In hoc pol
luerunt il
lud qd immūdi sunt ingressi illud.
fm legē em pollutuz dicebatur qd
a polluto tangebatur. **Et etiam in**
hoc polluerūt qd posuerūt in eo ido
lum abominationis sic **Adrianus**
iouem olimpiū. a pomptius dicit
scisse de templo stabulū equorū
Lo **Preterunt in corde suo. i. omūne**
habuerunt viliū. non tm aliqua
romanorū sed totalē cognatio eorū

siml. Et quid determinauerūt. **ch**
videlicet qd sequitur. **quiescē faci**
amus omnes dies festos dei a tra
videlicet iudea. **Hoc** quod dicit dei
addit propheta de suo. quia illi ro
mani deum non estimabant cuius
sanctuarium ita tractabāt. ac si di
cerent. **Ita dispergamus omnia qd**
nunqm amplius iudei possint cō
uenire aut festa facere i terra. **Itē**
sa euerfione ciuitatis iherusalem
consequēter narrat que beneficia
sunt adhuc ipsis iudeis sub tra da
dicens. **S**igna nostra non vidi
mus. **nico** videlicet talia q̄lia

nico data sūt patribus
nostris in exi tu de egypto quādo
deus defendit eos contra omnes ho
stes eorū. **Talem** defensionem nō
videmus modo nobis a deo p̄stari
Am non est propheta. qui an
nunciet nobis dei volūtatem quid
facere debeam? vel qui promittat
nobis de hac captiuitate liberatio
nem sicut antiquitus fiebat patri
bus nostris. a ideo debemus eum
relinquere sicut reliquit nos. **I**deo
subditur. **et nos nō cognosceret am**
plius. **vt** defendat nos ab inimicis
nostris sicut olim faciebatur patres
nros.

hugo Denique **Asaph**
quasi eger me
dicam quēres mouet questionem
dicens. **U**quequo. o deus. **impro**
perabit inimicus. videlicet gentil
populo iudeorum. **Ac** si dicat. **Q**
dm erit populus iudaicus in op
probriū cūctis gentib. **Et** statū qm
instruat? subiūgit cām parit a finē
illius opprobrii di. **l.** **R**istat ad

Et hoc corpus fideles comedunt
quando per fidem a iniquos ad con
uersionem a penitentiam trahunt
a corpori christi cuius ipsi membra
sunt illos incorporat Et hoc p̄cipue
faciunt p̄dicatores sc̄i. Vñ actu. x.

Aug. dictū ē Petro de gentibus
Macta a manduca & occi
de q̄s sunt a fac q̄s es. Sic diabolus
sumitur amissis membris suis Vel
ital. Debisti eui escam popul' ethi
opuz q̄s sicut esca mox ē a come
dente: ita credentes ipsius diabolium
mox dent reprehendēdo culpando a

Cast. Siue cōuersi iā fide
sāto. les esca possunt ha
tere dyabolū qm̄ per ipsius tēptati
ones p̄ficiunt. Ipso em̄ p̄sequēte
mātres sūt: ipso affligente pati
entē munerē coronantur. Adhuc
ostendit quō salūtē operatus est
in medio rēre.

Hug. Quā di
cū subiungit rupisti
fontes a torrentes & tu i publicā
misti ap̄los a ap̄licos viros: de
quibus manāe fecisti aquā euan
gelicē dō **Aug.** ut sua irrigatō
ārine neq̄ p̄dicatione
uere tērent infideles. et sic tu sicca
sti flumē

Cast. Ethan hebrai
ca lingua int̄re
pretatur fortis. robustus. q̄s sepe
dyabolū h̄g.

Aug. Exicauit ex
te diximus. go dñs p̄ pre
dicationem ap̄loꝝ dyabolicas do
ctinas gentiliū. culturā demonū.
artes magicas auspiciū et mathe
māti

Hug. Exicauit etiā philo
sofias gentiū sic
p̄tj in Augustino. dyoniso a pau

lo. Vñ ipse paulus ait ad chōꝝ.
Nos predicamus christū crucifixū
iudeis q̄dem scand alii: gentib⁹ autē
stulticiā. Et ibidē. s̄. scriptuz ē. Per
dam inquit sapientiam sapientiū:
a prudentiā prudentiū reprobato

Aug. Rescat itaq̄ ois vana do
ctrina a mudentur mentes
euangelio **Quis est dies
veritatis** **Q.** a tua est nox. q̄z
ti bi obediant oia tanq̄ creatori. L.
tu fabricatus es aurora a solem Ip̄
que intelligitur creatio corporū ce
lestiū. Qu fecisti omnes terminos
terre per quod intelligit creatio
inferiorū corporū. Estate q̄a ver tu
plasmasti ea Quasi dicat. Tu es
factor omnium temporū. Dec ad
litte

Cast. Sed aptius videtur
ram **Cast.** si spiritualit̄ exqui
rantur. **Collector** **Translatio**
rōna sic habet Tuus est dies et
tua est nox a tu fecisti soles a lunā

Castio Diem ergo a solē po
namus viros iustos
quibus semper sapientie lumē ir
radiat. Noctem v̄ro a lunam intel
ligimus terrenos homines atq̄ stul
tos qui peccatis facientibus obs
curant. Sapientes itaq̄ a stultos
siue peccatores dicit esse suos. qm̄
am in v̄trisq̄ ipse de⁹ miracula ma
gna facit vt a illum munere sue pi
etatis illuminet: a istum peccatis
emendatū regni sui faciat esse par
ticipem. Preterea non incongrue
terminos terre dicim⁹ omnes apo
stolos et p̄phetas. Nam sicut emi
ni agroꝝ fines distinguunt: ita a
p̄dicatores christi vere fidei iura cu

stobi **Iero** Hoc em qd dicit le
unt **Iero** statem a ve tu plas
masti ea] **S**ed m allegoriaz ver di
cimur cu; iusti in hoc seculo bonis
opibus florent. **I**statem vero cu
fructu laboris **glo**. Et qz hec oia
sui picipiunt **glo**. fecisti. **Q**
mor esto h? **I**non dicit cui? **S**; tuis
latio romana addit creature tue

Hugo quod a de poplo iu
dai co pot intelligi p
quo asaph toties orauit **E**t vt me
lius impetret qd petit pro ipsis co
fiteatur quod male omiserunt dice
[**I**nimic?] videlicet populo iudeoru
imprope rauit dno] .i. samaritan?
es. demoniu habes. **D**e qb? inimi
cis dñs dicit. **Luce. xix.** **I**nimicos
meos illos q noluerunt me regna
re super se adducite huc a interfici
te ante me **E**t populo insipiens in
citauit] .i. veraciter auit **I**nomen tu
um] qa puocauit eum ad iracundi
am ml'is blasphemis ac iniurijs
qn eum conspuerunt a collaphiza
uerut dicentes **P**rophetiza a nobis
chri

Aug Sed qa quidaz ex il
ste **Aug** lis qui christu erat
occisuri postea ad penitentia a ofe
sione de tanto peccato fuerant reditu
ri. de quibus ad predicacione beati
Petri circiter tria milia ouerfi fut
vt habet act. ij. **P**ro illis osequen
ter orat **nico** **N**e tradas] .i.
dicens. **nico** tradi pmittas] **h**
stis animas ofitentes tibi] ofessi
one fidei **Cass** **B**estias em po
a laudis **Cass**. fuit diaboli cu;
ministris suis quoru; capita fe fu
per? dixit otriu; super aquas ba

pas m' **Iero** **O** dyabole a mini
stri dyaboli q non
vultis corpa deuorare s; aias **T**uc
enim aia deuoratur ore bestie cum
conuentionem a ofensum plet dia
bolice voluntati. **S**equitur. **q** aias
pauperu tuoz] christianoz otem
ptoz mundi **ne** obliuiscaris in fi
nem] et si ad horaz subdunt tribu
lationib? no pereant : sed probati
manife

nico **C**onsequenter pe
sti fiant **nico** tit adimpletionem
promissoru dicens **R**espice in te
stamentum tuu] id est i sacram scri
pturam vt persoluas regnu celoz
quod in ea pmisisti pauperib? tu
is a non diui

nico **Q**uia illi
tibus seculi **nico** repleri sunt
dombus iniquitatu] .i. iniquitati
bus in quibus perseverant tanq
habitantes in dombus] qui obs
curati fut terre] .i. a terrenis deice
rijs que obscurant lumen ratiois

hugo **E**t ponit gentiuu p ab
latino more grecoru vi
delicet terre pro terra **Cassio**
Pulcre diffinitum est quis sit cor
pus infidelium a iniquoz. h? est
domus iniquitatu. quia cuncta vi
cia velut quodam hospicio recipi
unt qui malis polluuntur. **A**dhuc
orat pro pauperibus humilibus
dicens **N**e auertatur] a tua mise
ricordia] **h**umilis factus ofusus]

Iero id est ne obliuiscat a te q
in tribulationib? multis
ac impropertis atteritur a confun
ditur] **pauper** a inops laudabue
nomen tuu] cu pmilla tua perape
rint **Aug?** **Q**ui sunt isti pau

peres. humiles spiritu. trementes
verba dei: nō de meritis suis presi
mentes. qui qñ faciunt aliqñd bo
ni deū laudāt. qñ faciunt aliqñd ma
li se accusant. Confitentes ḡ peccā
sua nō de tpalibus elati. de sideran
tes eterna promissa laudabūt te.

Coll. Et sicut pro ostentib⁹ po
stulauit remiā: ita nūc p
pseuerantib⁹ in peccō deum excitat
ad vīdētā. **Vñ** nō tam orando q̄
pphetando. **Jero.** **L**aurige de
subiungit **Jero.** us iudica cau
sa: nūc pro his impropertis q̄ vel
tu sustinisti pro nobis. vel etiam
tunc susti.

Aug. Nec paganus
nec ecclā. **Aug.** tm̄ vel iudeus
vel hereticus. sed aliqñ frater ipse
catholicus torquet os suū qñ dei p
missa predicant. qñ futura resurre
ctio p̄nunciatur. Et adhuc ipse
q̄uis tūctus aqua salutis eterne
portans sacramentū christi forsi
tan dicit. Et quis hic surrexit. Et
non audiui p̄em meū de sepulcro
loquentē ex quo euz sepeliui. Nam
q̄s redit ab inferis. Et quis faciat
talib⁹. Ostendā q̄ non vident. Nō
possum. Non enī p̄pter illos de⁹ vi
sibilis debet fieri. videant qd̄ p̄nt.
corde credant qd̄ videre nō possunt
Ve pueris cordib⁹. **Demor esto**
impropertiorū tuorū. eorū q̄ ab insi
piente. Ipl'o dicta sunt tota die.
Abhuc dicitur Vana p̄dicant cri
stiani. Abhuc dicit. manis ē resur
rectio mortuorū. adhuc insultatue
christo. nec derunt tota die. hoc ē
vsq̄ in finē se. Glo. **l**oruz es
alij a sa jre **Glo.** memor. tu

is sans coronā. **Jero.** vt i iudi
hostib⁹ penam? **Jero.** cio ofun
danē. **Vnde** adhuc subdit **De**
obliuiscas voces inimicorū tuorū.
Hug. qui se non corrigūt. **L**u
perbia eorū qui te odēt
ascendit semp. **I**q̄ peccata peccatis
accumu. **Jero.** Sic enī et domi
lant. **Jero.** nus in apocali
pli dicit **I**mpius impie agat: a in
iquus amplius faciat iniquitate.
Nos quoq̄ supplices deprecamur
te domine vt ereptos nos a sp̄imis
iniquitatū: a superbie eum oso vi
cio. post mundi cōtemptum attollē
digneris in celi. **Qui es ven edict⁹**
in secula. Amen

Psalmus lxxiij

Onfitebi tibi
Titul hugo **In** finē
lus **hugo** ne cor
rumpas psalmus canticī **Asaph.**
Psalmus iste qui dicitur canticī
quā in eo agit de remuneratione
eterna est **asaph** id est fidelis con
gregationis populi christiani am
monens ne tu qui es fidelis cristi
anus corrumpas videlicet spem q̄
habet i dei p̄missione de eternis vt
peruenias in finem eterne consum
mationis. **In** precedenti psalmo
egit p̄pheta de salute baptismi da
ta per gratiam in primo aduentu
xpi. **In** isto at̄ p̄s de salute danda
per gl'am in secdo aduentu dñi **Vñ**
monet nos sic in titulo tangit: ne
corrumpamus grām baptismi in

nobis per peccatum. sed de domini
promissione quam soluet in illa eterna
beatitudine firmi. **Aug⁹** Est enim
te speremus. **Aug⁹** promissio
dei rata certa fixa et inconvulsa fide
lis et omni dubitatione carens que
consolat afflictos. Tota enim vita
homo super terra sic scriptum est: tenta
tio est. Nec quasi prospera eligenda est
vel quasi adversa vitanda si utraq; ca
uenda. illa ne corrumpat. ista ne
frangat ut vnicuique hominum in quocumque
statu reipsum in hac vita. vultus fue
rit non sit refugium nisi deus. nec ullum
gaudium nisi in. **nico** Ad litteram vero
promissis eius. **nico** iste psalmus est gratia
rui actio populi iudaici reuerti de captiuitate
babylonis. Moraliter autem potest exponi
de populo veraciter penitente. id est de capti
uitate peccati reuerso qui cum gratia acti
one dominum alloquitur dicens

Qonfitebimur tibi deus. de peccatis
vris peccatis. **Confitebimur.**
Confessione laudis pro beneficio no
stre iustificationis. **et inuocabimus**
nomen tuum. pro alijs beneficijs ob
tinendis. **hugo** Intus vocabimur
deus in conscientia pro confessione
munda. Si luxuriosus deum
inuocat: ad doctorem illum vocat. si aua
rus illum inuocat: ad foueam plenam
spiritus illum vocat. Cum enim dominus
sit mundissimus et pulcherrimus non dig
nat inire in domum turpem et immanem

Cal si enim dignus est ut
corde nostra confessione purgemur alie
ad auxilium suscipiendum nomen do
mini inuocare deus. **Sequitur.** **Nar**
rabitur mirabilia tua. **Hugo.**

quod fecisti nobis. quia maius est iustifi
care impium quam celum et terram creare
sic dicit **Aug⁹** Et sic dicitur diuina ratio
cum dicitur. **cu accipero tempus iudicandi.** s.
in secundo aduentu tunc **Lego iusticias**
iudicatio iustos iudicio appro
bationis. **hu** **Christ⁹** ei in pri
mo suo aduentu
accepit tempus miserendi. In secundo vero
aduentu erit tempus iudicandi quod ad
huc posuit in **Cal** ut opuncta
dilatione. **Cal** corda mor
taliu ante tempus iudicii in hoc
mundo studiosius precarentur ab
solui ne venientes in futura illa dis
ceptatione inopinata iudicis sen
tentiam sustinerent. In primo cri
sti aduentu. **L**iquefacta est terra

Glo quia homines in terrenis
confidentes a stabilitate
virtutis et iusticie in diuersas deflu
erunt concupiscentias vicio rum.
Deinde exponit quare terra in dixit.

hugo Let omnes qui habi
tant in ea. **vide licet**
qui terrena diligunt: et ab celestia
non aspiciunt. **Cal.** Sed quem ad mo
dum salutari in

carnatione subuenerit terre lique
facte subsequitur **Lego confirma**
ui columnas eius. **Jid** est apostolos.
per quorum predicationem alij su
stentantur et hi confirmati sunt re
surrectione: qui in domini passione
nutauerunt. **Per** hos autem dixi iniquis

nicola Qui faciunt contra pre
cepta negativa. **Polite**
iniquae agere. **contra** primulum et delin
quentibus. **Jq** faciunt contra precepta affir

matia. Nolite exaltare cor vnu. Et
supbire contra deuz gloriantes de
vestra ma¹. **HUGO** Aut defen
ticia. Aut defen
dentes per
elationem peccata vestra.

Cassiodo. Cornu sicut vi
det erigere qui
peccata p¹iam p¹ alios mittit ex
cusare. Quapropter tales ad veni
am rebire non possunt. quia con
fessionis remedia p¹didierunt. Hoc
idem repetit vt formidinez vltionis
magne ostendat. q¹ semp graui⁹
vindictatur q¹ iterata iussione p¹ci
pitur. Vnde dicit. Nolite extollere
in altum cornu vestru. Ille in al
tum erigit cornu qui contra deum
concepta iniquitate remurmurat.
Nolite loqui. nec corde nec lingua
aduersus deum iniquitate. Adhuc
in excusationis vitio pseuerans lo
quitur contra deuz iniquitatez: q¹
aliquis sic estimat se cōstitutiū vt
peccata non possit dedimare: dices
nō culpa sua: sed necessitate stella
rum ad aliq¹ se peccataz puenisse
vt hoc magis imputet oditori q¹
p¹ria voluntate peccauit.

Augusti. Et iam loquit con
tra deum iniquita
tem qui dicit. Vere non iudicat de
us de reb⁹ hūanis: nō curat quid
agatur in terris. Ecce multi iniqui
redundāt felicitatibus: a innocen
tes premuntur laboribus.

Collecto. Neq¹ h^o modo ne
q¹ illo modo de te
tis loqui aduersus deuz iniquita
te. Quia neq¹ ab oriente neq¹
ab occidente neq¹ a desertis motib⁹

Rico erit refugiu peccatoribus
vt dei iudicium possint
effugere. qm de⁹ iudex est. q¹ vbiq¹
p¹sens est p¹ essentia: potentiam: et
p¹sentia. sicut dicit in ps. cxxxviii.
Si ascendero in celuz tu illic es. si de
scendero ad infrnū ades. Et vt ei⁹
potentia: cognoscere: subiungit.
Huc humiliat deiciendo sup
bum. Et huc exaltat sublimando
humil. **HUG** q¹ calix v¹ mēsu
lez. q¹ iuste tributōis
est in manu. v¹ in p¹ate domi. v¹
christi: qui potestate est dare qui
libet q¹ voluerit. Hic calix d¹ni tri
plex continet poculū. videlicet vni
meri v¹ puri: q¹ signat retributio
nem iocūditatis eterne: vbi misce
aliquid tristitie. Et huc p¹mat do
min⁹ sanctis suis in patria: sicut in
alio psal. dicit. Inebriabūtur ab
vb¹ertate domus tue. Deinde calix
d¹ni est plen⁹ mixto. Hoc mixtu
p¹mat d¹ns sanctis suis: qui sunt in
via a i purgatorio. q¹ gaudiū q¹
hnt de felici expectatiōe b¹atūdmis
eterne non est mēū. q¹ fm q¹ dicit
tur p¹. xliij. Spes q¹ differē affligit
aiā. Quō autē mixtu est i via sub
iūgit: dices. Et idē autē ex hoc i
hoc. Cū aliquis h³ duo vasa vbi
est vnu d¹ner¹az specieū: si vult
facere mixtionē: idēmat a effundit
de vno vase in aliud. Sic d¹ns facit
q¹ hōmī in tribulatōe posito cōso
lationē infundit d¹ consideratiōe retri
butionis eterne. Temp¹at g¹ amari
tudinez p¹ntis tribulatōis p¹ dulce
d¹me: future felicitatis. q¹ m¹ Gre
go. consideratio p¹mij minuit vni

flagelli. Illi vero qui volunt hic bi-
bere iocunditatem peccati et non mixtum
tribulationis: tandem bibent feces ca-
licis domini. **V**nde subdit. **[uirtutem]**.
Licet dominus permanerit de suo calice
in superiori loco hoc est in celo sanctis
suis poculum vini meri et perfectum gau-
dium: et fidelibus in purgatorio: et in
loco medio hoc est in terra existentibus
poculum mixtum: ut dictum est. **[lex eius non est exinanita]**. et eu-
acuata. **F**er calicis domini pena est infer-
ni quam nunquam euacuabit. quia perpetua
est. **H**anc **[bibent omnes peccatores]**
[terre] ubi in inferno damnati. **E**x quo enim
sanctis in patria datur merum: et sanctis
in via datur mixtum: nihil restat malum
bibendum de calice domini: nisi feces eterne da-
nationis. **C**onsequenter **A**saph agit
gras de sua liberatione et malorum pu-
nitione: **[bi]**. **M**ico. **[Go autem
cens.** **M**ico. **[annuntiabo in**
[seculum]. **[s. dei virtute et laude:]** in se-
culum. **[in vita presentium.]** **[cantabo]** in le-
titia cordis laudes **[deo Jacob]**. **[s.**
[populi christiani qui vitia supplantat
[deum] subdit propheta in persona christi
iudicis dicentis. **[Et]** **[oia conuata**
[peccato et confringam] et dignitates
superborum confringam.

Collector In illa quippe ex-
trema iudicatione
omnes peccatores: omnes superbia impiorum hu-
miliabuntur: et confecta dispicient quod
hic magnis sublimitatibus eriguntur.
[et exaltabunt conuata iusti.]

Hugo Hoc utrumque fiet in iu-
dicio: ubi superbia su-
perborum humiliabitur: et humilitas
atque patientia humilium quibus se

contra inimicorum insidias defendere
exaltabunt. **Cassio** quoniam in eterna
pulebritu-
dine permanebunt. **O** humilitas exi-
mie et corda que hic cerneris desti-
tuta. **Q**uid maius precium hinc poterit de-
cis tuum quam ut ille ea hinc assumpse-
rit de quo cuncti beati sine fine gau-
debunt. **A**udiuimus verba domini non de
altitudine celi: sed de sancta scriptu-
ra psalterij: cui tanto libentius pare-
mus quanto nos communi monuisse
dignatus est. cum beneficia domini saluato-
ris si intelligatur: iugiter ammiranda
sunt. **L**inguam ipsius quotidie gesta-
mus in manibus. voluntas domine per-
no bis litteris comprehensa diuinis
et corporeis presentat aspectu: ut intus
cordis oculus salutariter instruat.
Nunquam tacet si eius in scripturis suis
consulere festinemus. sed ad salutaria
tristia paratus est. nec absens aliqui
reddidit si eius puris mentibus appeti-
mus. **Q**uapropter abijciamus ut
psalmus monet superbia que sceleratos
diuidit a christo. amemus humilitatem
que secundum illi celesti caritate coniungit: qui
nunc in futuro exaltari memur ab
ipso domino nostro Iesu christo: cui est ho-
nor et gloria in secula seculorum. Amen.

Psalmus. lxxv.

Dignus in iu-
Mico. **[Psalmum**
[Asaph: prout dicitur in spi-
ritu liberationis: mirabilem popu-
li a semine herib persecutio: ut ha-
betur. iij. Regum. xix. Cuius psalmi

talis est titulus. In finem in laudi
 bus psalmus Asaph canticum ad
 assiri. **Cassiodoro**. Omnia ver
 os. **Cassiodoro**. bahuius
 tituli ex precedentibus expositionibus
 delict esse notissima. Restat ergo
 quod nouum intulit: videlicet ad assirios
 explanare. Assirij dirigentes iter
 pretantur qui iam fidei regulis docti
 re adis semitis ambulare contendunt
 Nos alloquitur Asaph: laudes do
 mini mirabili varietate decantans
 Ait enim sic.

Notus in iudea deus. Potest
 hic versus nonnullam facere
 questionem: cur dictum sit in iudea de
 um notum: ubi magis christum deum co
 stat esse crucifixum.

Collector. Fuit tempus quo
 gens iudea sola
 deum agnosceret atque adoraret: et ce
 tere gentes adorantes ydola deum
 celi penitus ignorarent. Sed quoniam illa
 gens iudeorum verum deum saluatore
 suum negauit a cognitione dei eran
 do ceci

Cassio. Ipsi enim in deum
 dit. **Cassio**. traditioe dixe
 runt. Nos regem non habemus nisi
 cesarem. Vnde ergo iudei veraciter di
 ci possunt quod se a christo nato de tri
 bu iuda et a iude genere extraneos
 reddiderunt. Propter quod quid signi
 fica delemus in quibus ut nobis pos
 sit sententia veritas relucere. Iuda
 quippe confessio interpretatur. Vnde iu
 da vera christi constat esse ecclesiam
 que consistit illi regem qui per virgi
 nez Mariam venit de tribu iuda. Be
 ne ergo deus in iudea et in ecclesia
 notus esse debet a quibus fideliter confiteatur

In israel magnum nomen eius. In
 helyit videtur deum interpretari. In uno
 quoque enim fidei magnum est nomen
 domini quoniam cum puro corde confiteatur regem
 regum a deum dominantium. **Et factus**
 est in pace locus eius.

Augustini. Prius confiteatur et sic
 in tripso sit locus
 dei. Quoniam enim non confiteris pecca
 ta tua: quodammodo riparis cum deo.
 quod tibi placet vita tua mala que ei
 displicent.

Cassio. Ille profecto pa
 cet. **Cassio**. tem probat hie
 cuius dominus: qui aduersus mandata eius
 contraria voluntate non litigat: qui sequi
 tur iussa dominantis: et ad omne prece
 ptum domini suum fecerit arbitrium. Pax
 enim vera est concordia hie cuius mori
 bus probis: et litigare cum vitijs. Et li
 cet deus non sit localis quibus ubique est
 totus: tamen localiter iesse debet quibus apici
 us adesse dignatur. Sequitur. **Let**
habitatio eius in syon. Syon spe
 culatio interpretatur per quam deus fide
 lium corda prospicit. Ipse profecto sit sy
 on qui eum meruerit sincera mente
 conspici.

Jero. In quibus ergo aia
 cere. **Jero**. noticia scripturarum
 est atque doctrina: ibi habitat deus.

Sequitur Hugo. **Ubi** et illa
 tur. **Hugo** pace. **Confregit**
potestas. **Demoni** videlicet **Larum**
 et delectatione subitam que ex impro
 uiso ferit **scutum** et malam volu
 tatem consentiendi peccato que est
 scutum contra deum. sic bona voluntas
 est scutum contra diabolum. **Glabium**
 et actum peccandi quo se quisque ite
 rimit. **Et bellum** et consuetudine
 peccandi qua deus continue impu

gna **Cassio** hec omnia no-
tur. tum est ofracta
atq; imminuta discedē ubi venire cer-
tum est pacis auctore. Nec solum
hoc fecisti dñe; sed etiam es. **L**
luminēs. **L** corda gentiū a peccatoꝝ
o **L** chrisite a non alius. et hoc
facis **L** mirabiliter. **L** v. p. miracula
et predicationem platam **L** a mon-
tib⁹ eternis. **L** v. ab apostolis a pre-
dicatoribus **L** **Aug⁹** Qui tanq̄
sanctis. **Aug⁹** Montes ex-

ceperūt primo doctrinā tuā quos
eternos fecisti: a vitaz eternā per il-
los ceteris pmisisti. quibus p̄dicā-
tibus **L** turbati sunt omnes insipie-
tes cor. **Cassi.** qm̄ de p̄dicatio-
de. **Cassi.** mib⁹ sanctis vñ

illuminati sunt iusti: inde insipien-
tes. turbati sunt: a recedentes a ve-
ro lumine secuti sunt mūdi desideria
tenebro **Aug⁹** Sed quib⁹ eis
sa. **Aug⁹** ex hoc ipso

contigit. Sequitur. **L** **Co** **o** **r** **m** **e** **r** **u** **n** **t**
somnia suuz. **L** viri diuitiaz. Ama-
uerūt presētia a quicuerūt in ipis
presētib⁹. et sic illis facta fuit il-
la presētia deliciosa.

Cassio it bene dicit suuz vt
discerneret. Nam iste somnus fal-
lax atq; deceptor est: vt nō se gau-
deant diuitias acquisisse: modo no-
bilissimo coniugio copulatos: mo-
do clarissimis honozibus fuisse s̄b-
nectos. Sed vide qualis eos cōsu-
sio subsequat. **L** a nihil inuenēūt
omnes viri diuitiaz i manib⁹ suis.

Aug⁹ Dormiunt p̄ delectatio-
nez cupiditatibus su

is. transit somnus iste. transit vita
ista. a nihil inueniūt in manibus
suis. q̄ nihil posuerūt in māu xpi.

Cassio Et intende quē admo-
dum auaros desigē
atq; definit. Dicit enim viri diuitia-
ruz. s. qui pecunijs suis captiuā mē-
te deserui **Grego.** xviii. mo-
unt. **Grego.** raliū. Di-

pfecto paupertatem e uigilantes in
resurrectione inueniūt. quia nihil
secum ad illud extremuz iudicium
ferunt. Vnde in gemiscentes stan-
te sapientia diduri sunt. Quid no-
bis p̄fuit superbia: aut diuitiaz
iactantia quib⁹ cōtulit nobis. Trā-
sierūt omnia illa tanq̄ vmbra. Vi-
lia ergo a fugitiua fuisse que tenu-
erunt iam amissa cognoscit. que
q̄ diu aderant: stultis eoz cordib⁹
magna a mansura videbātur. De
quorum duricia adhuc subdit.

Cassio **L** **A** **B** **i** **n** **c** **r** **e** **p** **t** **i** **o** **n** **e**
tua. **L** v. ab predica-
tionem: a monitis sanctis o xpe qui
es **L** deus **L** Jacob **L** v. populi xpiani
qui est supplantator: vitiorum nō
curauerunt. quia **L** dormitauerūt
v. excecati sunt et obdurati.

Augul. Nam duricia cordis
obduratio est.

Cassiodo Sed qui sint isti
qui dormitauerūt
consequēter exponit: dicens. **L** qui
ascenderunt **Aug⁹** q̄ se iactant
equos. **L** in superbia
in diuitijs: honozibus: a potestati-
bus suis. Nam in equis sedere pec-
catum non est: sed ceruicē: potesta-
tis contra deum erigere.

Cassi. Talis fuit ille Pharaon qui ascendens curfus atq; equos increpationes dñi estimata mente contempfit: a dormitando puenit ad eternū somnū: vbi nulla requies inuenitur.

Hugo. Nequaquā vō dormiret ad increpationē dei qui bene aduerteret qd subditur. **Et tūc** qui modo increpas misericorditer peccatores. **terribilis** iudicio futurus. **Es** iudex. **Et tūc** quis resistet tibi. **quasi** dicat. **Nullus** cū infinita sit tua virtus. **Et tūc** cū veneris iudicare vivos a mortuos apparebit

Hugo super ep̄ro lra tua. **hos**. qz sic dicit in alio ps̄. **Dñs** in ira sua conturbabit eos a duorabit eos ignis. **Quo** aut apparebit conseq̄nt ostēdit: dicens. **De** celo auditiū fecisti iudiciū. **v** auditiū facies aduentū: tuū ad iudiciū: quādo sonante tuba angelica dices. **Surgite** mortui venite ad iudiciū. **terra** vñus quisq; p̄ccōi. **tremuit** vñ tremet nihil habēs meriti. **La** q̄ruit vñ qui est ab omni ope. qz tūc non poterunt operari neq; mereri.

Cassio. Vel tremet ad vocē iudicis dicentis. **Ite** in ignē eternū. **Et** quiescet cū in p̄p̄na damnatiōe recipiet. **S** q̄s ista sine requie est. qz et si req̄scāt a malis opibus: non tū in sup̄p̄tio quiescūt qui in eterna flamma cruciandi sunt. **Qu** m̄ exurgēt in iudicio deus. **v** cū exurgēt christus ventur⁹ ad iudiciū: q̄ hic qui etis om̄ia p̄tulit quādo corā Pila

to iniuste iudicatus est. **Vnde** tūc natio hebraica sic h̄z. **Cum** surrexerit ad iudicandū deus. **Et** ne iudicium illud ad solāz damnatiōez maloz crederes esse faciendū: addidit **vt** saluos facerēt omnes m̄asuetos ter. **Augusti** Qui fremētes equos non ascenderūt: sed in humilitate sua peccata confessi sunt.

Cassio hi salui sūt cū in domino dñi p̄mia p̄misia recipiūt. **Causam** saluatiōis eorum subiungit: dicens. **Qu** om̄iam cogitatio hominis confitebitur tibi. **Cogitatio** enim nostra primūz confitit deo: q̄n̄ p̄terita peccata humiliter satisfactōe damnauerit. **S** qz fragilitas hūana semp̄ debet luge-re qd peccat: addit. **et** reliquie cogitationis diem festū agēt tibi.

Aug⁹ Reliquie cogitationis ē vt non excedat a memoria ille qui sanauerit. **Et** quid tibi dimisit. **Qu**iusmodi recordatiōes solennia dño celebrabunt cum gratiarum adione

Collector. In Paulo cognoscimus hāc cogitationē: confitentē: a reliquijs cogitationis cum dicit. **Qui** pri⁹ sui blasphemus: et persecutor.

Augul. Vt ampli⁹ blasphemus nō esset fuit prima cogitatio confitēs. **vt** autē commemoraret qd illi dimissus est: reliquie cogitatis erant. **Per** ip̄as reliquias cogitationis solennia celebra-

Collector. Consequēter post q̄ d. in.

Cassi. Clamat ad dñm qm̄ eū
talia petit: q̄lia se datu
rum fidelibus pollicet. **Naz** qui eū
p̄ rebus transitorijs rogat: nō ad
dñm clamare cognoscit q̄uis ipsū
petere vide. **Aug⁹** Quisquis p̄
atur. alia re q̄ p̄
ipso dño clamat: ad dñm nondum
est transiliēs: sicut iste qui ī orati
one sua pseuerans: subiūgit.

Cassi. l. vocē mea ad dñm
Subaudit. pueni. Sed
quid petit non designat. Et merito
q̄ non est illi necessariū dicere q̄d
p̄stet q̄ solus nouit largiri qd̄ expe
dit. Quapropter vere sapiētes sūt
q̄ se p̄tati diuinitatis: ordinatōisq̄
cōmētū: ip̄m solū expetūt: et oīa
p̄s̄p̄a osequūt̄. Sequitur.

Hugo l. intendit mibi ex
audiendo oīoem meā
q̄ppe est dñs oībus iuocātib⁹ euz
in veritate. Postea oñdit tempus
oratiōis sue: **Aug⁹** l. In die
tribulatio
nis mee. l. vi hac p̄nti. vita hūana
q̄ est tēptatio sup̄ terraz. l. Deum ex
quisi

Cassio. Solent munda
ni. nis desiderijs oc
cupati ī tribulatiōib⁹ optare vt ab
illa possint necessitate quam susti
nent liberari. vt si egrotus est: sa
nitate querat. si pegrin⁹: patriaz.
si paup̄ expēsas. Iste vt breui peti
tione oīa p̄futura occluderet: nihil
d̄ suis angustijs vaciferat⁹ est. nec
impaciter q̄ sustinebat: ingessit.
Sed tanq̄ quiet⁹ et maloꝝ fuoꝝ
nesci⁹: ī die tribulatiōis sue toto de
siderio cōtēplationē dñi p̄quirebat

Et quō exquisiui l. manib⁹ meis l. v.
opibus bonis q̄ diuinis noscitur
cōuenire mādatis. l. et l. qm̄ exquisi
fui. l. nocte l. v. m hac vita. q̄ q̄uis lu
cem hīc videat: tamē obscuritate
fuscata

Collector Et vbi ex
est. l. contra eū. sic translatō romana
h̄: coram eo l. v. m abscofo. sicut ip̄e
dicit. l. Nolite facere iusticiā v̄: az co
ram hoīb⁹. Illo enim p̄sente sit qm̄
hūan⁹ non affectat aspect⁹ vt va
nis laudib⁹ itumescat. Sequitur.
l. et nō sūz decept⁹ l. q̄ secut⁹ sūz do
minū quē querebaz. l. et idē **RE**
nuit cōsolari anima mea.

Grego. l. viii. moral. Pleū
tes radio affecti solent bona tēpa
liter accepta cōspicere: a tristitiaꝝ
declinare. Cuz em̄ merore quodaz
tangi se sentiūt: equos aspiciunt:
auri a argēti vascula cōtēplantur
predia circueūt. Cūq̄ p̄ hec t̄p̄ alia
oculos libere trahūt: obortuz am
me merorem v̄mūt. Vñ eis sic in
euāgelio veritas dicit. l. Ve vobis
diuites: qui habetis hīc cōsolatio
nez vīam. S; scūs qui hoc liget q̄
ab eternis gaudijs accidit: cōsola
tionē de temporalib⁹ non admittit.

Cassio. Neq̄ si vigilijs fatiga
tionem q̄rit. Si ieiunijs vt corpus
suū cōgrua hilaritate reficiat. Nec
querit. q̄ ista sola cōsolatio est: vt
delicet intētionē suā semp̄ ponē in
dño. Vnde subiūgit ip̄e. l. Q̄
mor sui **Jero.** cōsiderando eius
dei. l. mansuetudinem
d. iij.

a pietatem. Et delectatus sum in
ipſius miſericordia. Et in de exerci-
tationis.

Rico i diuinis laudi
ſum. bus. Et deſecit
ſpūs meus. q̄ aliqui hoies deuoti
ex feruenti deuotione rapiunt a ſen-
ſib⁹: a ſic deſecit ſpūs q̄tū ad vſu;

adualez exterioroz ſenſuū. Antia
pauerūt vigilias oculi mei. v̄ au-
gilauī ante q̄ eſſet tēpus ſurgēdi
ad matutinū: a ad dicendū laudes
diuinas de nocte ſm modū o ſuetū

Sic em̄ faciūt deuotione feruentes
q̄ ſurgūt an̄ alios ad orandū. **Se**
quūt. Turbat⁹ ſu; recordatōe pec-
catoꝝ: tā meoz q̄ alioꝝ. q̄ nō ſu;

locu **Cassi**. Tacuit ḡ: qm̄ p̄ſu-
tus. da nocte nō habe
bat ſolatiū; hūam colloquū quo
tpe ipſe hō cogitans animi ſui ſe-

creta per **Jero**. Monach⁹ em̄
quirit. qui nō vigilat:
hūc verſiculū nō poteſt dicere.

Hugo Et ſi quis querēt: q̄d
faciebas qm̄ vigilias
anticipās ſurrexeras. **Reſpondet**.
Cogitauī dies antiquos.

Cassio Cepi cogitare ab im̄-
tio mūdi qm̄ hoiez ſe-
cit de⁹ vſq; ad annū meū. v̄ ab **Adā**
vſq; ad tempus meum.

Cassio Et vidēs q̄ dies anti-
ci ſunt et labili varietate fugitiui:
non hos deſiderauī. ſi ānos cēnoſ
in mēte habui. q̄ in dieb⁹ antiq̄s
morſū dñat. in ānis eternis regnat
vita eterna. **Iſti** momēto pereūt.
ſi futuri p̄tēni longinq̄tate oſiſtūt
Cogitabat ḡ vir ſāct⁹ cur latētis

dies tanto tpe deſideret a q̄rat hu-
manitas: a illos cēnoſ qui ſoli no-
bis ſunt ſpecialiter appetēdi negli-
gam⁹ a cōtemnam⁹. nec credam⁹
eſſe duz eos in p̄ſenti nō valem⁹
aſpicē. Et meditat⁹ ſū nocte cū
corde meo. In oratiōe ſecreta.

Jero Nō cogitabā de iracūdia
nō de inimico meo ſi tota
cogitatio mea de deo erat. Et exer-
cita **Rico** p̄ſcrutando oſciē-
bar. tie mee ſecreta. q̄
ſcopebā ſp̄m meū. extergēs in pec-
cata ſaltē v̄ malia: ſine quib⁹ non
p̄transitur p̄ſens vita.

Hugo Et dixi. Nunquā i ete-
nuz p̄ſciet deus. ſc̄z
hoiem: et ſi p̄ſciet ad tēpus vt cor-
rigat. q̄ ſi dicat. **Non**. Interroga-
tio em̄ facta p̄ nunquā: ſupponit ſre-
quēter negatiuā. facta at̄ p̄ nonne
ſupponit affirmatiuā. **I**llos autē
p̄cipue nō p̄ſciet dñs q̄ faciūt ea q̄
p̄miſſa ſunt in verſu p̄cedētī: qui vi-
delicet exercitant p̄ſcrutando oſciē-
tie ſue ſecreta: a de deo meditantur
aut non ap **Cab** **I**ſtud non:
ponet. ne qua q̄ ne
gantis: ſi affirmatis eſt. q̄ ſi dicat.

Hugo p̄mo abdit vt medi-
cus medianā ad mor-
bu; v̄ ſubdit. vt cōplacitior. v̄
benignior a magis placatus. ſit
adhuc. **Cal**. h⁹ verbū adhuc:
non dolentis. vt in finem.

Rico a totaliter miſericordi-
am ſuā abſcidet. a nob̄
la generatōe in generatōez. v̄ in
generatōibus ſibi ſuccedentibus.

[**Aut** obliuiscet misereri deus]
nobis: atq; tñ eius pprietas sit mise
reri a parē. Aut continebit in ira
sua misericordias suas.]

Hugo Sicut fons bñ contine
re aquaz qñ nō emit
tit ex se riuulos: s; sic nō cōtinet dñs
misericordiā suā. q; etiā irat⁹ mise
ret. quoniam aut corrigit: aut mi
nus pu

Nico Tales qre la s a
nit. o similes so lent
facere hoies etiā boni in afflictōe po
siti: s; p rationē sentiet cōtrariū: sic
xps fm sensualitatē dicebat. **Trā**
seat a me calix iste. **Et** fm ratiōem
dicebat. **Verū**tamen nō sicut ego
uolo: s; sicut tu. **Et** dixi. **Hec** vi
delicet qruose ex infirmitate hūa
na. **Vnde** trāslatio hebraica habz
Et dixi imbecillitas mea hec est vta
lis qeulatio quā premisi pcedit ex
imbecillitate humana: s; fm iudici

un ratio. **Hugo** Intelligere q
mutatus sum de ignorante in scie
tem: a d peccatore in iustū. Hec est
mutatio dextre ex celsi & muneris di
uini: a non mei meriti. Vñ aplus
ab Phil. ij. ait. De⁹ est em q opa
tur in nobis a velle a pficere p bo
na voluntate. Et idē dñs ab tñ. iij.º.
Non ex opib⁹ iusticie q fecim⁹ nos
s; fm suā miāz saluos nos fecit. **Et**
ne vir saīs de hoc dei bñficio ingra
tus putet: subūgit. **Quem** fui
opm dñi. q; hui⁹ mutatōis in me
fate nō obliuiscar. **Et** nō solum de
mea salute letabor: s; bñficioz ali
is factoz: recoz dabor. **Qu** memor
ero ab initio mirabiliz tuoz.]

Cal. vtiq; q hūano generi pi⁹
miseratoz indulxit: videlz
q; **Adam** fecit ad imaginē a similitu
dinē suā. **Deiñ** q; oblatōez **Abel** in
si suscepit q; in archa **Noe** a dilu
uio ecclāz: a baptismū pfigurauit
Postremo q; ipse ad liberandū ho
minē venire dign⁹ est. **Et** medi
tabor in oibus opib⁹ tuis.] v; i scri
pturis diuinis: vbi nullum tedū:
nulla satietas. s; qñtū q; pl⁹ han
serit: tāto ampli⁹ dulcia sentiat.

Sensuz si est intellāis notū pqrūt:
S; q; fidelib⁹ nō sufficit tm legere
septurā: nisi etiā assit fruct⁹ bonoz
operū. **Ite** s; dicit. **Qu** i aduentioni
bus tu

Hugo vñ pceptis
is. **Qu** i uenisti ad
utilitatē hoim: vt p ea hoies te iue
nirēt. **Exer**citoz.] v; sollicita deuo tōe
refabor. **De** quib⁹ aduentionibus
dñs ysa. xij. **Notas** facite i pplis ad
uentiones ei⁹. **Deiñ** saīs vir in laudē
dei pūpens: subūgit. **De**us.] p.º.
] in scō.] v; i xps est. **Via** tua.] q; ipse
dicit Jo. xiiij. **Nemo** venit ad pter
nisi p me. **Et** q; i xps fuit a est diuī
nitas. **Ite** subūxit. **Quis** de⁹ ma
gnus.] v; tute. **Hic** de⁹ noster.] qua
si dicat. **Nullus**.

Nicola quia null⁹ ali⁹ pter
ipm pōt facere opa
virtutū toti⁹ nature excedētia. **Ite**
s; dicit. **Tu** es de⁹ q; facis mirabilia.]

Hug. **Sanās** corpa a lāguorib⁹
a animas a peccatis.

Jeroni Quotidie facit miabi
lia. q; iste heri latroz:
hodie cristian⁹. heri fornicatoz: ho
die cōtinēs: q; est sol⁹ dei opati.

Cas. O tam fecisti | o deus
pater. In populis | totius
orbis virtute tuam | quoniam in hunc
mundum misisti filium tuum dominum
christum. Qui sicut apostolus | et ad
Corinthios | et dicit. Dei virtus est a dei
sapientia | et redemisti in brachio tuo |
Hugo | et in filio tuo pro quibus
operaris | filios iacob |
et electos de iudeis. Et filios | Ioseph
| et electos de gentibus que
designantur per Ioseph qui interpre-
tatur augmentus | ex quibus gen-
tibus christi ecclesia semper augetur.
Uderunt te aque deus. | De his
aquis dicitur Apocalypsis xvij. Aque
quas vidisti populi sunt a gentes
Ratio est. quia transeunt de hoc mun-
do sicut aque. quoniam generatio
preterit a generatio aduenit. **U**-
derunt Ieremias | te aque | et uterque po-
pulus predicatus per fidem: a quidam
corpali visu | et timuerunt | omni-
potentem visis miraculis | et turbate
sunt abissi | et conscientie eorum com-
mote sunt ad penitentiam. Cor hominis
abissus dicitur | Ieremias xvij. Pro-
fundum est cor hominis et inscruta-
bile. **U**ltitudo sonitus aquarum |
et predicatorum populorum sonitus
fuit multiplex in confessionibus peccato-
rum: in gemitibus: in ploribus: lau-
dibus: psalmodia: orationibus.
Nec mirum. quia uocem dederunt
nutes | et apostoli predicantes. de
quibus psalmista ait. Qui sunt hi qui ut
nutes volant. **T**enim sagitte
tue | et uerba scripture | transeunt |
ab ore predicatorum ad corda au-
dientium quibus audientes in cor-

dis tanquam sagittis punguntur
ad penitentiam. Uox tonitru tui
| et uox predicationis apostolorum
terribilis et aperta facta est. In uo-
ta | et in circuitu orbis terrarum. quia
in omnem terram exiit sonus eo-
rum. **E**t quia predicationem confir-
mabant miracula recte subiungit
Aluerunt coruscationes tue or-
bi terre. quia uirtutes a miracula
quas per apostolos. et apostolicos
uiros fecisti ubique resplenduerunt
et note sunt ex quibus | commota est |
ad penitentiam a fide. Et contremuit
terra | et terram homines visis predictis
miraculis tremefacti ad fidem con-
uer-
si sunt. **E**t quia si des sine bonis ope-
ribus mortua est. **I**deo subdit.

Rico In mari | et gentilitate
peccatis amara predi-
cata est via tua | uidelicet obfusatio
mandatorum tuorum. Et semite tue | et
consilia euangelica quibus se cure transe-
re per mare huius seculi | aquas multas.
Hug. | et in multis populis dicitur
saxa gentium. quod sic dicitur ad
Romios xi. Cecitas ex parte contingit in israel
donec plenitudo gentium intreat. De
quod cecitate subiungit hic. Et restigia
tua non cogitent | et penitentia tua non
erit accepta a iudeis ex creatis. **U**n-
Jo. In parua uenit a sui eius non recepit.
Et ad ostendendum iniquitatem ipsorum
subiungit. **Rico.** Et durasti sic oues
ad modum ouium | in manu Moysi a
Aaron | quod Moyses erat durus popu-
li: a **Aaron** frater eius sacerdos sum-
mus offerens hostias a sacrificia
pro salute populi israel.

Augustinus Hoc illi po-
pulo fecisti
et te expulit a se. Tu aut cepisti esse
in gentibus: a salute facte sunt etiam
reliquie populi gentilis: a remansit
foris ingrata in deorum multitududo.

Cassio O ydithun vere hua
nax reru transilitoz
egregie: qui psalmu huc mirabili
institutione cantasti in tribulatio-
nibus exercitatus negasti te huma-
nis desiderijs nullo modo consolatus.
Deinde liberatio tua ad pfectam no-
scitur puenisse sententiam. Tercio
sentis te iam feliciter mutatu. nec
tam in pspis animu relaxas. Sed
cum te semp intetu ad magnalia
dñi pferis: augmento quoda sa-
pientie iugiter pfectisse cognosceris.
Quarto miracula xpi sub magna
exultatione cocelebras. a cu diuer-
sa paruis: institutione xpiano po-
pulo q saluet ostendis. Presta do-
mine vt solita nos iuteas pietate
purgari: q tu qui sum tibi actu
q litate dissimiles: demetia tua nos
faciat esse cōsortes. qui cum patre
a spiritu a do viuus a regnas in se-
cula seculoz. Amen.

Psalmus lxxvij.

**Attēdite po-
pulus.** Intellectus A-
saph. **Iero** Ille titulus dicit.
intellectus Asaph
ad intelligētiā nos puocat. Quia
ergo intellectus est simplex: et in
psalmo narrat historia: necessita-
te cōpellimur omne qd in eo scriptū

est sēcū intelligētiā intelligere.

Aug Quis audeat velut ma-
nifestas legēdo pcurere
re pabolas: a ppositōnes q noib
suis indicant altius se perscrutari
oportere. Parabola qppe alicuius
rei similitudinē p se gerit. ppositio-
nes autem pblemata vel questio-
nes dicuntur. Quis nō his auditis
vigilantiā mentis intēdat vt ad
earū fructum intelligēdo pueniat.

Glosa Narrantur enim in
hoc psalmo bñficia
que deus cōtulit populo iudaico.
Sed quia hec omnia in figura con-
tingebāt **Aug** posterior po-
pulus videli-
cet christianus amonetur in hoc
psalmo ne spiritu alibus bñficijs
dei sit ingratus: eius q in se puo-
cet iracundiā: cui obedienter a fidelit-
er debet suscipere gratias. Nec est enī
psalmi huius intentio: hec vtilitas:
hic vberimus fructus.

Nicola Sicut igitur sēcū
psalmus iste loquitur de regno da-
uid a populo iudeoz: sic sēcū in-
tellectum Asaph mysticum loqui-
tur de regno christi xpi dauid et
populo christiano que christus
alloquitur: dicens.

Attēdite id est diligēter in-
telligite. **popule meus** chri-
stiane quem meo sanguine acqui-
siui. **legem meam** euangelicam.
indmāte humiliter. **laurem vraz**
tā corporis q cordis. **in verba oris**
mei in verba euāgelij q ore ppo-
pdi caui. **aperiam** in parabolis

os meū. Sic patet in decursu euāgelij q̄ christ⁹ cōmuniter parabolice docebat. **Hugo** loquar p̄positiones. i. enigmata a obscuritates que i figura contigerunt iudeis. **Nico** .i. legis dante: cui p̄cepta moralia christus in euangelio replicauit: cōsilia euāgelica superaddendo.

Jeronim⁹ Hunc versiculuz recitat euangelista **Matheus** .xxiii°. de christo impletum: dicens **Dec** omnia inquit facta sunt vt impleretur illud q̄ scriptum est. **Aperiam** in parabolas meum et loquar p̄positiones ab initio. **Vidētis** ergo q̄ euāgelista **Matheus** hoc intellexit in persona christi. **Sequitur** **Asaph** p̄phete narratio: in qua declaratur multiplex bonitas christi: et per oppositum magnitudo mali populi christiani cum dicitur. **Quāta** audiuius in veteri testamento. **et cognouimus ea** in nouo testamento. **Modus** autem cognitionis subiungitur cum dicitur. **patres nostri** videlicet apostoli et euangeliste. **narrauerunt nobis**. **Vnde** **Marc.** vlti. dicitur. **Euntes** in mundum vniuersum: predicatē euāgelium omni creature: a illa. **Non** sunt occultata a filiis eorum. **id ē** ab imitatoribus spiritualibus filiis apostolorum. **in generatione altera** .i. in **Augusti.** **Doc ē** ratiōe nostra in qua nobis donata ē regeneratiō. **Et** ipi apli eoꝝq̄

Nicola sequaces annūciauerūt nobis. **Enarrantes** laudes domini. **id est** Jesu christi facta narrare: laudasse est.

Hugo **La virtutes eius** .i. vide licet humilitate: pauertatem: caritatem: et huiusmodi. **Et mirabilia** .i. id est miracula q̄ fecit in hierusalem et iudea. **Et suscitauit** .i. id est in lucem perduxit per apostolorum predicationem. **Et testimonium** resurrectionis eius in **Jacob** .i. id est in populum christianum qui luctatur contra vitia **et legem** .i. euāgelicam que constituitur in caritate et dilectione. **posuit in israhel** .i. id est in sancta ecclesia: que deum per fidem speculatur. **Quāta** .i. id est valde magna a digna. **in adauit** .i. id est precepit **patrib⁹ nostris** .i. apostolis alijsq̄ discipulis. **nota** facere ea. **filijs suis** .i. quos per euāgelium in christo genuerunt: a adducturi erant ad fidē christianam. **Que** sunt illa magna. nisi illa que **Johannes** dicit .xv. **Hoc** mando vobis vt diligatis inuicem: et diligite inimicos v̄os. **Et** hec voluit nota fieri. **vt cognoscat** generatiō altera. **vsq̄** in fine mundi futura. **De** qua generatiōe subditur. **filij qui nascuntur** in baptismo ex aqua et spiritu sancto. **et exurgent** ab amorem celestium. **enarrabunt** filijs suis. **successoribus** christianis.

Nico **Et ponat** in deo sp̄ suū. **et nō** in vanitate mūdāna. **et nō** obliuiscantur opm dei.

ab isto multa]. In exitu hebreorum
de egipto erant sexcenta milia abs-
q[ue] mulieribus et paruulis et p[er]co-
ribus. a id[em] oportuit q[uo]d esset aqua
maxima v[er]u[m] possent adaq[ui]ri. **Et**
eduxit aqua[m] de petra et deduxit tan-
q[uam] flumina aquas]. Et quis tanta
beneficia eis p[ro]stitit: t[ame]n fuerunt do-
ingrati. Vnde subditur. [Et ap-
posuerunt ad huc] per recidiu[m] pec-
care ei] peccato infidelitatis. Vnde
subdit. [In ira excitauerunt excel-
sium] et dixit [in maquoso] hoc est
in deserto vbijerat defectus aque.
Et temptauerunt deum in cor-
dis suis] et ex premeditatione
et ex certa malicia. T[em]ptare aut[em]
est accipere expimentu[m] de aliquo
Iti autem experiri voluerunt in si-
gno sensibili: an deus haberet cu-
ram de eis prouidendo eis de victu
alibus. Ideo subditur. [ut peteret
escas animabus suis] et ab susten-
tationem vite sue. tamen ipsi debe-
bant hoc firmiter credere et tene-
re ex signis precedentibus. Legit[ur]
aut[em] hoc bis petiuisse. Semel
ante dationem legis: vt habetur
Exo. xvi. vbi dixerunt Moysi. Cur
induristi nos in deserto istud: vt
occideretis omnem multitudinem
istam fame. Et alias post lege[m] da-
tam: vt habetur Numeri. xi. dicen-
tes. Quis dabit nobis ab resc[er]du[m]
carnes etc. Et q[ua]ntum ad istud secu-
ndum subditur. [Et male locuti
sunt de deo]. Et modus loquendi
subditur cum dicitur. [dixerunt.
nunquid poterit deus parare men-
sam in deserto.] et refectio[n]ez sple-

didant carnu[m]: quia erant atteri
ati de esu manne: dicentes Numeri
xi. Anima nostra arida est. Nihil
respiciunt oculi nostri nisi manna
et q[uo]d deus deberet hoc facere argue-
bant per signum dationis aque de
petra: dicentes. **Quoniam pos-**
sit petram] et fecit petra[m] per Moy-
sen [et fluxerunt aque]. Hoc dicit[ur]
de prima e[du]ctione aque ante d[ati]-
onem legis: que tangitur Exo. xvi.
vt dictum est. [et torrentes iunda-
uerunt] quia aque i magna abu-
dantia exierit: vt dictu[m] est. [Vn-
quid et panes poterit dare]. Ex mo-
do loquendi apparet q[uo]d non loque-
bantur assertiue vt fideles: sed ma-
gis dubitatiue: et deum temptates
Sciendum etiam q[uo]d hoc non intel-
ligitur de datione manne que p[re]-
stitit e[du]ctionem aque de petra ime-
diat[em] p[re]dictam. quia manna fuit
p[ri]us d[ati]um: vt habetur Exo. xvi
Et prima e[du]ctio aque de petra: po-
stea subditur Exo. xvij. Sed p[er] p[er]-
tionem panis hic intelligitur p[er]-
itio cibi delicati carnu[m]: que ponit[ur]
Nume. xi. Ideo subditur. [aut pa-
rare mensam populo suo] et refe-
ctionem splendidam et delicatam.
In hebreo et translatione Jeronimi
habetur [aut preparare carne[m] po-
pulo suo]. Consequenter describit[ur]
domini mansuetudo. quia non sta-
tim puniuit eorum ingratiudine[m]
sed primo impleuit petitionem eo-
rum: et distulit penam tempore de-
bito inferenda[m] Vn dicit. [Ideo
audiuit d[omi]n[us] Jeoz petitione[m]. no[n] pro-
pter eoz merita: sed ad sue poten-

tie declarationē. Et distulit inferre p̄nā eis debita. Et ignis accensus est in Jacob. Et furor dei quod frequenter in scriptura per ignem designatur: accensus est contra populum descendente de Jacob. Ideo subditur. Et ira dei. et est expositio precedentis verbi. Et pro id est. Et ira ascendit in israel. Et ad puniendum ipsum: ut videtur in fra. Et causa huius ire subdit cum dicitur. Quia non crediderunt in deo nec sperauerunt in salutari eius. Ex miraculis enim precedentibus debebant credere firmiter: et sperare quod non deficeret eis in necessariis. Et mandauit nubibus desuper. quod manna daretur eis pro pane generabatur sursum: in aere ubi est locus nubium. Et ianuam celi. scilicet aeris aperuit. in quantum inde manna descendere fecit. Ideo subditur. Et pluit illi manna ab manducandū. Descendebat enim a ierore celi: ut habet Qui xi. Ros autem et pluuia differunt solū secundum multitudinem et paucitatem materie. Ibi dicitur hic manna descendere pro modum pluuie. Et panem celi dedit eis. Et formatum in celo aereo. Panem angelorum manducauit homo. quod manna formabat et descendebat misterio angelico. Et baria misit eis in abundantia. quod quilibet colligebat quantum edere poterat Exo. xvi. Cōsequenter ponit exauditionem petitionis carnis eius dicitur. Et translit austrū de celo: et iduravit in virtute sua affricū. Auster est ventus meridionalis: quem tunc deus cessare fecit a statu suo et fecit flare affricū

qui est ventus occidentalis: lateralis tū versus meridiem. quod in regione appositae castris hebreorum quod erat versus ventū illū erat magna multitudo coturnicū: quos ventus ille transportauit ultra mare rubrum ad locū ubi erant castra hebreorum: ut habetur Nume. xi. ubi dicitur. Ventus autem egrediens a domino arreptas terras mare deculit coturnices: et dimisit in castra. Ideo subditur. Et pluit super eos sicut puluerem. Et valde abundanter carnes non mortuas: sed viuas. Ideo subditur. Et pro id est. sicut arenā maris volatilia pēnata. Et dicitur sicut arenā maris propter abundantiam: quod inde habuerunt satis ad comedendum usque ad mensē Numeri. xi. Et ceciderunt in medio castrorum eorum: circa tabernacula eorum. ita quod poterat eos cape sine aliqua difficultate. Et manducauerunt et saturati sunt nimis. quia multi tantum comederunt quod vertebatur in nauis: secundum quod dicitur Numeri. xi. Donec exeat pro nares vestras et vertatur in nauis. Et desiderium eorum attulit eis. Et abundantiam carnis sicut desiderauerat. Non sunt fraudati a desiderio suo. quia consecuti sunt effectum inde ad malū ipsorum ut statim subditur. Consequenter describitur executio diuine ordinationis quantum ad eorum punitionem eius dicitur. Adhuc esca eorum erant in ore ipsorum. quia non totum adhuc comederat. Et probabile est quod ipsi vel plures eorum actu comederat quoniam dei punitione super eos. Ideo subditur. Et ira dei ascen

quia homo compositus ex corpore
a spiritu moritur. Et non redies.
quia spiritus separatus a corpore ad
ipsum non redit virtute nature.
Notiens exacerbauerunt letitia
sua peccata multipliciter reiteran-
tes. quasi diceret. Multotiens **Vn-**
dixit dominus Numeri. xiiij. **Temp**taue-
runt me iam per decem vices. **Et tñ** il-
lus dixit anno secundo egressio-
nis de egipto. **A** cuius egressu vsq; ad
ingressu terre promissionis fluxerunt
anni quadraginta. **Ex** quo patet qd
residuo tempe triginta octo anno-
rum multis vicibus offenderunt euz
nec omnes offensiones sunt scripte
Iudeo subditur. Et conuersi sunt ab
mala peccata et temptauerunt deum
et sanctum israel. et per id est: deuz
sancificaret israel. Et exacerbaueit qd
de sua natura dulcissim⁹ e. **Non**
sunt recordati manus eius et **ptā**
tis diuine die qua redemit eos de
manu tribulantis. et pharaons
quem submersit in mari rubro cũ
suo exercitu pro liberatione popu-
li sui. **Sicut** posuit in egipto sig-
na sua et decem plagas quas percussit egi-
ptum. Et prodigia sua in campo ta-
neos. **Itud** supra expositum est.
Et conuertit in sanguinem flumina
eorum ut habet Exo. xij. **Missi** in
eos anomia id est muscam cam-
nam vel canem. **Ista** fuit plaga que
ta egipti: de qua dicitur Exo. viij.
Immittam in te et in seruos tuos et
in populum tuum et in domos tuas om-
ne genus muscarum. **Et** sic iter illas
fuerunt camine que hic singulariter
expressunt: eo qd fuerunt alijs gra-

uiores. Et rana: et disperdidit eos.
Plaga ranarum fuit secunda: de qua
habetur Exo. viij. in principio. **Et** po-
nitur hic singulare pro plurali: ra-
nam et ranas. et idem dicendum est
de cinomia. **Et** dicitur erugim
et vento uenti qd conuoluit segetes
De isto erugine non fit mentio in
Exo. qd solummodo ponuntur ibi pla-
ge notabiles cum quibus fuerunt
alie que non sunt ibi scripte: sicut
dicitur hic de erugine et in sequenti
uersu de pruina et labores eorum et
fructus per laborem eorum productos
locuste. et locustis. **Ista** plaga fu-
it octaua: de qua habetur Exo. x.
Et occidit in grandine vineas
eorum et moros eorum in pruina. **In**
translatione Jeronimi habetur **In**
frigore folia mororum corruptentur.
Et tradidit grandine iumenta
eorum qz animalia tunc in campis
existentia ex magnitudine grandi-
nis fuerunt interfecta: ut ibi dicitur
dicitur. Et possessiones eorum igni.
qd grandis et ignis mixta pariter fe-
rebant: ut ibi dicitur. **Missi** in
eos iram indignationis sue id est
effectum ire sue et indignationes per
plagas dictas et sequentes. **Missio-**
nes per angelos malos. **hoc** dicitur
ad ostendendum qd angeli mali fu-
erunt executores diuine iusticie in
persecutionibus egipti. **Quam** fecit
semite ire sue. quia puniendo egi-
ptios dedimabat ab hebreis. Et non
peccat a morte aiarum eorum. **Indif-**
ferenter percipiens magnos sic par-
uos. Et iumenta eorum in morte con-
dudit. **Ista** fuit quinta plaga qua
E

domini que fuerat in sylo: vt hate
tur. i. Reg. iij°. Et ciuitas sylo fuit
destru. **HUGO** tabernaculuz
ita. fuit vbi habi
tavit in homibz. q. nō placuerūt
ei sacrificia eoz que faciebāt ei in
sylo. a ppter huiusmodi sacrificia
didus est ibi inter hoies habitare
Vñ sicut merito hominuz habita
uit ibi: sic demerito eoz reliqt lo
cuz. quia sicut dicit. ij. Machab. v
Pon ppter locū gentē: s; ppter gētes
locum elegit dominus.

Cass. Metuendū est nobis ne
deus offensus corpis no
stri tabernacula deserat q̄ spūsan
dus cum dei munera bñ tractam?
inhabitat: sicut dicit Apo. Tem
plū dei sctū ē qd̄ estis vs. Seq̄t.

Mico tradidit in capti
uitate virtute. v. forte s
eoz. a pulchritudinem eoz i man?
inimici. v. archā testamenti q̄ eāt
gloria populi israhel quā ceperūt
philistei. ppter qd̄ vxor simees di
xit. i. Reg. iij. Trāslata est gloria
de israhel. q. capta est archa dñi.
Et cōdusit i gladio. s. philiste
oū. populū suū a hereditate suā
s. terram israhel. spreuit. In tātū
enī erant spreū seruitute philisti
norū q̄ sabet ferrarius non iuemie
batur i israhel ne hebrei facerēt si
bi gladiū aut lanceā. i. Reg. viij.
Vuences eoz comedidit ignis.
accensus p philisteos. Virgines
eoz non sunt lamentate. q. quili
bet q̄rebat locuz fugiendi: dimicte
tes occisos insepultos a illamēta
tos. Acerdotes eoz i gladio ce

derūt. s. Cophni a phimēes. i. Re.
iij. La vidue eoz non plorabant
eadē ratione sicut didū est de virgi
nibz. Consequenter ponit diuina oſo
latio cum dicit. Excitat? est
tanq̄ dormies dñs. Q. diu enim
dimisit pplm affligi videbat quasi
dormies. La tāq̄ potēs. Sic d; scribi
quia in hebreo et trāslatione Jero
nimi habetur: tanq̄ fortis. Crapu
iatus a vīno. Ille enī q̄ est fortis
robore qñ est sopit? a vīno non p̄t
vti sua fortitudine. Et sic videbatur
multis de plo israhel de ipso deo q̄
diu fuerat i tali afflictione. s; tunc
visus fuit eis q̄si excitat? qñ cepit
eos iuuare a aduersarios p̄cutere
Ideo sub dicit. Et percussit inimi
cos suos i posteriora. q. percussit
philisteos i secretiori parte natū
i. Reg. v. Et cōputrescebāt p̄mine
tes extales v. vie alii purgādi eo
rum: vt ibidem habet. Lob probri
um sempiternū dedit illis. q. coa
di fuerūt remittere archaz ad ter
ram vt eoz plaga turpis a vitupe
rabilis ab oibz cognosceret. quia
cum archa remiserūt anos aureos
recognoscentes plagam suā vilem
q. hoc factū red actū est in scriptu
ra que vsq; hodie vbiq; diuulgat
Post q̄ excitauit attentionē iudeo
eoz p̄ bñficia multipliciter ipsis
collata a christo inq̄ntum de? s; in
illud ad Heb. xij. Iesus christus
heri a hodie ipse est i secula. Cōse
quēter ponitur itenta conclusio mi
stice de regno christi per regnū da
uid figurato: videlicet q. regnū de
beatur a christo. Vñ dicit. Et
E. ij.

repulit tate in a culim Joseph .l.

HUGO & cultuz veteris legis
quē p̄ Joseph qui s̄a
dior fuit ceteris designare voluit:
ad significandū q̄ dñs neminez le
galibus adherentē acceptat: sed re
probat q̄ntūcuq; s̄ctus videat.
La tribū effrem nō elegit .l. i. popu
lum iudaicū terrenis fructib; inhi
antem. Nam effrem frugifer inter
pretat̄. **Ed elegit tribuz iuda**
i. pplm christianū genitum in fide
a christo: qui de tribu iuda descen
dit fm ear.

Cass. Illā tribū cri
nem. sc̄iō tū elegit
que a cōfessione fuit humilis: a cō
uersatione laudabilis. Et similiter
elegit montē syon. i. ecclesiaz ca
tholicā fide deum cōtemplantem: a
vita eminentē.

HUGO que; di
lexit. i. vii
ad sp̄b. v. **Christus dilexit ecclesi
am: a seipm tradidit p̄ illa vt eaz
s̄ctificaret. Et edificauit** p̄ sa
cramentorū p̄c̄ptionē. s̄ctificauit
suū. i. populū catholicū sicut vni
cornis. q̄ sicut hoc animal habet
vnū cornu in fronte: sic spes fidelis
populi erecta est ad vnū quid. de
quo d̄i in alio p̄s. Vnā petij a dño
hanc requirā. vt inhabitē i domo
dñi omnibus diebus vite mee. Et
hūc populū edificauit i terra. i.
in ecclesia p̄nti. quā fundauit in se
cula. q̄ ecclesia semp durabit. nō
in militia: s̄ in triūpho de q̄ in alio
p̄s. legitur. **Deus fundauit eaz me
ternū. Et ab hanc ecclesiā fundan
da; .l. Elegit** deus pater. dauid.
i. hominez christū: de quo in eu an

gelio c̄ti dixerūt. **Fili dauid mise
tere nobis.** **Dunc dicit** seruum su
um. q̄ ad redimendū genus hu
manum accepit formaz serui de p̄
genie dauid. La sustulit cum s̄ gre
gibus ouū: et de eo loco vbi seq̄
batur. post fetantes. i. post oues
fetas. accepit eum. **Trāssatio** he
braica h̄bet sic. La tulit eū de gre
gibus ouū: et sequētem fetas ad
durit.

Cassio. Per istaz simi
tudinem da
uid filij esse sicut a in alijs locis
dñi saluatoris nobis sacramenta
pandūtur. Nam dauid sublat; ab
ouibus puenit ad regnū: dñs no
ster fundus ab officio pastoris: se
det ad dexterā dei patris: qui est re
x rex regum a dñs dñantū. **Rec
vacat** q̄ dixit oues ei; fuisse fetas
dñi em; grex spiritali gratia frui
dos filios nosc̄it habere copiosos
sicut in canticiscant. de ecclesia legi
tur. **dētes tui sicut grex de tonsaū
ascendēs de lauacro que omnes ge
minos creant: a steril non ē in eis.**

HUGO **Huius enim gregis
pastorem videt; dñm
saluatorem deus pater misit.** **A
serre**. i. vt pasceret. **Jacob seruū
suū**. i. populū christianū in mi
litia hui; vite luāntē cōtra mun
dum: carnem: a dyabolū: que; suo
corpore a sanguine pascit in p̄sen
tivali. **Et israel hereditatē suā.**

Cass. i. futuram fidelium con
templatiōe pascenda est: quā
ipse in eternū possidebit. **Pa
uit eos in innocentia cordis sui**. q̄

ipse est agnus sine macula. a hoc
docuit fideles quod ipse egit. Illa
enim puritas: illa sanctitas: illa de
celo veniens maiestas hoc proba
ta est docuisse quod gessit. hoc gessit
sine dubitatione quod docuit. **D**avit
enim preceptor egregius quos do
cere dignatus est: sicut ipse testat
Non in solo pane vivit homo: sed
in omni verbo dei. **S**equitur. **L** a i m
tellectibus manuum suarum. **I**ntelle
ctus manuum adualem signat san
ctitatem: ad quam fideles suos pro
vt ipse tribuit gloriosa imitatioe
perduxit. **S**ed nec istud dauid tem
porali regi potest vllatenus conue
nire: imo potius cum ad dominum
christum referatur cuncta sibi deo
ra paritate consentiunt. **I**n nonul
tis psalmis solemus exquirere quid
nos amonet celestis auctoritas:
hic tale fecit initium: vt expositio ma
gis quam principium psalmi esse vi
deatur. dixit enim in parabolis se
a propositionibus esse locutum: vt
vnusquisque velociter cognosceret
faciem psalmi cum forma ipsius
expressa fuerit dictionis. **V**nde p
suis delictis expulsos hebreos: et
intromissos afferit christianos. **A**me
mus ergo plurimum eius in quo
dum eius historia referatur: noui
testamenti gratia declaratur. **N**am
sicut in dauid actibus declarantur
domini futura misteria: ita et p
raula que in deis concessa sunt christi
ano populo sacramenta pandunt.
Iero. Omnia igitur ad christum
dominum referenda sunt: qui
paterno consilio ad redemptionem

nostram electus est de grege mota
lium carnez: sumes: pascesque populum
vitiis supplantatorem aut mente
deum videntem: qui nunc ecclesiam suam
mandatis suis inherentez in bonita
te cordis sui pasceret: a i celesti hie
rusalem commutare dignetur. **I**psi
gloria a honore cum patre eterno et
spiritu sancto in secula seculorum. **A**.

Psalmus lxxviii.

De⁹ venerunt
gentes. Titulus. Psalmus
Asaph.

Hugo In precedenti psal. egit
aperta de ingratitude
ne populi iudaici et illorum repul
sione. hic autem preuidens eorum re
pulsionem deplorat eam: a de plo
rando prebicit ipsam. **E**t est iste psal
mus secundus in quibus agitur de
lamentatione. **S**unt enim tres tales
psal. quia ter repulsi sunt iudei. **P**ri
mo per caldeos sive babilonios. **S**e
cundo per Anthiochum: de quo agit
in presenti psalmo. **T**ertio per roma
nos: de quo agit ps. deus repuli
sti nos. **I**ntentio psalmiste est mo
nere nos vt bonis primorum cogau
deamus: a malis eorum condolea
mus. **A**saph enim qui figuram te
net fidelium populorum: in prima par
te dinumerat quanta populus iudeo
rum a ciuitas hierusalem pertulerit tem
poribus Anthiochi regis. **V**n pre
dicens futura quasi transacta mo
re propheta ait. **E**xpositio literalis huius
E. iii.

psalmi. l.

Deus uenerunt gentes | uideli-
cet rex Anthiochus cum suis
qui erant gentiles.

Mico In hereditatem tuam |
in iudam: que dei he-
reditas dicebatur: eo quod eam filius
israhel debet. Et quod in ea fides et cul-
tus dei uiguit. Deo subdit. | pollu-
erunt templum sanctum tuum.

Cassi quod posuerunt in eum ne-
phanda simulacra: ut
ubi colebatur uerus deus ibi im-
bus adoraret spiritus. Sic de Anthi-
ocho in Machab. li. legatur. Iussit
edificare aras et templa et ydola: ut
imolarent carnes suillas etc. Seq-
tur dolenda nimis et miriosa con-
paratio. | posuerunt hierusalem
in pomorum custodiam. | Pomo-
rum custodia dicitur tugurium quod
sibi cultores ortorum de frondibus con-
ponunt ad custodiendos fructus et
ad uitandum solis ardorem. quod u-
delicet tugurium pomis collectis tan-
quam inutile derelinquit. Sic et gentes
hierosolimam vastauerunt: illarum tem-
pli pulchritudinem singulare; sic
contemptibile; putauerunt tanquam ea-
sellularum pomorum que uilis atque despecta-
estate transacta deseritur. Unde et
ysa. primo dicit. Relinquet filia syon
reliquit umbraculum in uinea: et sicut
tugurium in cucumerario. Postquam de-
diuini templi iniuria conquestus est
uenit ad hominum necem ut eas post sa-
crilegii culpas homicidii reatus ar-
gueret: dicens. | Posuerunt morti-
cina seruorum tuorum corpora occisa non
sepeliebant: sed reliquerunt ea. | In

escas uolatilibus celi: et carnes san-

ctorum tuorum dederunt bestiis ter-

re. | Unde adhuc subdit. | Effudit
sanguinem ipsorum | uidelicet san-
ctorum ita habundanter: tanquam
aqua. | Et non solum in ciuitate: sed
etiam in circuitu. | et circa muros
hierusalem: et non erat qui sepe-
ret. | pre multitudine interfectorum.

Hugo Adi sumus opprobrium uici-
nis non philisteis in cir-
cauitate iudee habi-
tantibus: qui faciebant a iudeis su-
as derisiones. | subsecutio. | et mo-
do derisionis dicitur a rugatione
nas. | et irrisio his qui in circuitu
nostro. | Cassi. | Gloriam illam hie-
sunt. | Cassi. | rosolimorum: toto
orbis mirabilem usque ad irrisionem
dicit remisse uiciorum: ut quanta
prius nobilitate resplenduit: tanta
post abominacione sordet: sicut
et Jeremias in lamentationibus ait
Quomodo se det sola ciuitas: que ab-
bauit populis. facta est ut uisua:
que multiplicata erat in nationibus

Nico Consequenter implorat
hostes: dicens. | Effunde iram tu-
am. | et uindictam in gentes. | et su-
pra gentes | que te non nouerunt |
quia non habebant fidem uin-
ydola colentes. | et in regna. | quoniam

ab maioribus q̄ talia fieri crudeliter im-
perabant. Lque nomen tuū nō in-
uocauit. **Cass.** vt sicut nos illi cō-
tūt. **Cass.** primunt: ita tuis
vitiis obruantur.

Nico Et bene debes exurgere
ab v̄ndictā super eos.

Via comederunt Jacob. v̄ po-
pulum descendente de Jacob quem
dicuntur comedis: eo q̄ bona dñi
puerit a populū in magna parte
occiderūt a captiuauerūt. sicut ty-
rannus dñi comedere subditos suos

Cass. Pro gēte que peccauerat
gētissimi p̄iarche nomē
obiectū est: vt recordatio sanctissi-
mi viri ppli delecta mitigaret. **Seq̄**
tur. L a locū eius desolauerūt. De
solationem deplorat pulcherrime
ciuitatis a templi ei: q̄n̄ impia do-
minatioe gētiliū: habitatioe ciuiū
suorum nudata est.

Hugo sicut Machabeo v̄
dñi. sfugerūt habita-
tores hierlm: a facta est bitatio
exteroy. a reliq̄. Petta v̄ndicta d̄
inimicis: implorat asaph dei mise-
ricordiā erga ciues: dicens. **R**
memeris iniquitatū nrāz atiq̄z.

Aug. Non ait p̄teritū que
possent etiaz esse recen-
tiores: s̄ antiquaz. hoc est a paren-
tibus vementium. cito anticipent
nos misericordie tue.

Cass. Qui timet iudiciū domi-
nī. anticipari se eius miseri-
cordiam recte desiderat. q̄ nisi idul-
gētia p̄uenerit p̄dōrem: in iudicio
nō absoluit errantē. **Addit** q̄ cau-
sam dicit petitis. Lq̄ paupes sa-

di sumus nimis. a iteo anticipet
nos misericordie tue. **Et vt Aug.**
ait: nostra paupertas v̄ infirmitas
eo miserante adiuget ad ei⁹ prece-
pta faciēda: ne ad iudiciū ei⁹ veni-
amus damnandi.

Cass. Et notabiliter dicit nimis
ne quis se putaret d̄ p̄bi-
tate actū suoy debere p̄sumere cuz
se bonis meritis nimis pauperem
esse cognosceret. **Adiuua nos.**
Qui em̄ adiuuatur etiam p̄ seipm
aliquid. **Hugo** deus opatur
agit. **Hugo** nobiscum. q̄
v̄ ad **Corin. iij. dñi.** Dei sum⁹ adiuto-
res. **Ad lrām** vero dicit **Asaph** in
p̄sona populi nimis afflicti. cito
anticipent nos misericordie tue.

Nico ne ex nimia tristitia ab-
sorbentur p̄ impacien-
tiam seu desp̄ationem. Lquia pau-
peres facti sumus nimis. v̄ spolia-
ti a afflicti. **Adiuua nos deus salu-**
taris noster. q̄ saluasti nos de egi-
pto a in piculis p̄teritis. q̄ sine te
nihil possumus. **Et p̄ter glo-**
riam nominis tui dñe libera nos.
q̄n̄ dicat. Tu noiaris deus noster
a nos populus. a iteo nostra libe-
tio p̄tinet ad glām nominis tui. L et
pp̄tius esto peccatis nostris. Inne-
quibus in hac vita non sumus.
pp̄ter nomē tuū. v̄ pp̄ter tuā boni-
tate: non pp̄ter nostrz meritū.

Cass. Id enim salutaris v̄ sal-
uator dñi. q̄ in se sp̄antes
saluat: a imminētes p̄dōz penas cō-
uertit in p̄m̄ia. reddat causas: cur
petierit plebē dñi debere liberari: dī-
cēs. **R** q̄n̄ dicant in gentib⁹.

Mico ⁊ inter gentes ubi est
deus eorum. quasi diceret.
Nulli momenti a virtutis est ex quo
non saluauit populum suum.

Cassi dicens enim: ubi est: pu
tatur a perfidis aut pnis
non esse: aut non posse defendere.
Sequitur. La innotescat. s. vindicta
tua in nationibus per fidis.

Mico ita quod apud omnes nati
ones manifesta sit coram oculis nostris. Quia lucis sanguinis
seruorum tuorum qui effusus est: intro
eat in conspectu tuo gemitus opedito
rum. ut a vinculis absoluantur.

Collect. Translatio romana
sic habet. Indica sanguinis
seruorum tuorum qui effusus est.

Jero Iudicium hic inuocat quod san
guis martium exquirat a
domino: qui in Apoc. ait. Qui escite mo
dicum donec impleat numerus ofuo
rum uorum. Et in conspectu tuo
gemitus opeditorum. qui te per longas
lacrimas requireres absolui: et te
cum esse desiderat. Sequitur. Et in
magnitudine brachij tui.

Mico a fortitudine tue quod per
brachium designatur possi
de filios mortificatorum. vel morti pu
ntorum. s. in translatione romana et occisorum

Cassi Orat ne filios eorum dominus a
sua possessione periciat: quod
per confessionem eius morte puniti sunt et
mortificati. Innumera enim tunc ibi
turba martium fuit: quorum poste
ros desiderat sub domini custodia
manere ne aliquo errore vitientur.

Mico Et redde vicinis no
stris. s. philistinis et ali

is nationibus circa tu iude possis

Hugo [sepulchrum] et vindicaz
perfectam in pnti: ne in fu
turo puniatur. In sinu eorum. et in se
creto peccatoris ubi recogit se pec
casse. Et redde filii ipsis in proprio
ipsorum quod exprobrauerunt tibi domino.

Jeronim Tibi enim expro
brant qui mar
tires tuos in quibus hitas affligunt.

Cassi Qui ergo fuerint increduli
fiat deuoti. et ipsi qui fe
cerunt iniurias dicant laudes. Tunc
enim dominus gloriose vindicatus agno
scitur: quoniam maledicorum ore laudat.

Hugo Postea Asaph in exul
tatione condidit lame
tationem suam dicens. Nos autem peccata
tuas. quod tibi peculiarem elegisti
sicut dicitur Deuterio. vij. et xxvi.
La ones pasce tue.

Mico quod manna celi nos pau
si. Confitebimur tibi.
confessione laudis in seculum: et non
semel: sed futuris temporibus in genera
tione et generationem. id est in genera
tionibus succedentibus.

Cal. Vel de futuro seculo istud
accipi potest: in generatione et genera
tione et in futuro seculo. Lannunciabi
mus laudem tuam. illam beatissima;
psalmodiam quam chorus sancto
rum sine cessatione dicentis est.

Nicola Moraliter potest ex
poni per istum. iste ut
sit oratio ecclesie contra infideles sacra lo
ca destruentis vel ecclesie deplora
tis strage filiorum suorum quod quotidie
fit per peccatum. propter quod in principio hu
ius psalmi hac de uastatione lame

tatur. a deū hūiliter a deuote pro
 restauratōe deprecatur. a i fine i spe ex
 auditiōis grāti: laudes se pmittit
 dñō red. **Call** Cōmōemur ita
 dicitur. **Call** q̄ caritatis studio
 ecclie dei bonis letari: a itē calamitatis
 ei⁹ vehementer affligi. Legit
 em̄ felices q̄ gaudent i pace tua. a
 felices oēs q̄ tristabūtur i oibus
 flagellis tuis. Quapropter uenit
 ut qd̄ vincat q̄ fidelium puenerit ad
 nr̄os dolēs primitatis studio tūl
 feram⁹: sic **Ap̄o**. dicit. Si qd̄ patie
 vñū mēbz: opatiūtur oia mēbra.
 a si glificat vñū mēbz: ogaudent
 oia mēbra. Dñe ei caritas illa p̄cel
 sa oq̄rit. hinc p̄ dicata vñitas iuemi
 tur. hic a illa celestis affectio gigni
 tur: q̄ loquēta ē ecclia dñi nr̄i Jēsu
 xp̄i: cui est honor a glā in secula se
 culorum. Amen.

Psalm⁹ lxxix.

Qui reg. isra
 hel intē. Titul⁹. In fi
 nē p̄ his q̄ cōmutabū
 tur testimoniū **Asaph** p̄ assyrijs.
Aug⁹ Cātā hic p̄s. de aduen
 tu dñi saluatoris nr̄i
 Jēsu xp̄i: a de vinea v̄ de ecclia ei⁹.
hugo Vñ sēsus dicti tituli ta
 lis est. **Psalm⁹** iste di
 rigēs nos i finē v̄ i xp̄m q̄ est finis
 legis. est testimoniū **Asaph** v̄ fide
 lis ppli testātis cr̄isti incarnatōem.
 p̄ his v̄ ad vtilitatē eorū. q̄ cōmuta
 būtur d̄ infidelitate ad fidē: de pctō

ad p̄maz. Et cātā etiā p̄ assyrijs v̄
 p̄ his q̄ dirigūt se ad cr̄istū. **Ray** al
 syrii int̄pretatur dirigētes. Intēdit
 em̄ monē nos vt̄ in meli⁹ cōmute
 mur: a ad cr̄istū dirigamur. Pre
 mittit em̄ p̄mo oīo p̄s. dicētis.

Cal Quis oia in dei ptate sint
 p̄sita: illos tñ dirigē dicit
 q̄ se tractat celesti ouerlatōe noue
 sūt. **Id** em̄ subiūctū ē isrl. q̄ ip̄s
 pp̄iti⁹ regit q̄ eū puro corde respici
 unt. **Rā** isrl vir vidēs dēū int̄preta
 tur. **Intēde**. Ac si dicēt. **Sup** nos
 lumē tue pietatis infūdēt q̄ p̄ nos
 sumus tenebro si: aspētis tui redda
 mur claritate v̄spiciui. **Sequitur.**

hugo **Qui deducis** p̄ dōtri
 nā ap̄lōtū. **rexit ouē**
 in simplicitate cor̄dis. **Joseph**. q̄
 augmentū int̄pretatur.

Cal Fideles pplm̄ debem⁹ a dū
 tere q̄ sic i caulas dñi dedu
 citur: q̄ si oues ad pasua cōgregen
 tur. Et nō pp̄ria verba singul̄ data
 fuisse p̄sōis. **Regitur** q̄ isrl est. de
 ducit q̄ **Joseph** est. **Abbit**. **Qui**
sedes sup cherubim māifestat. **Cher**
ubim plenitudo sc̄ie int̄pretatur.

Glo v̄ caritas in q̄ cr̄istū do
 minū sedē māifestū est
Calli Sed qm̄ adhuc i se cre to
 sue maiestatis erat: ro
 gat vt̄ bñficio sc̄ie incarnatōis ap
 pareat: q̄tin⁹ fideles suos firmi
 ma credulitate confirmet. **Cui** au
 tem cr̄istū spirituali virtute ma
 nifestari deprecatur: demonstrat
 cum dicit. **Coram effraym: bemia**
min: et manasse. **ffraym** f̄udi
 ficatio int̄pretat. **lemiamin** fili⁹

deprece: manasses vero oblitus.

Aug⁹ Appare ergo coram fructificatione: coram filio deprece: a coram oblitio.

Collect. Illi enim pro don ei sunt videre te qui fructus dignos penitentie faciunt. a hi qui in sancto ope fortes sunt. a hi qui propter amorem spiritalem semetipsos oblitiscuntur. Sequitur. **Excita domine potentiam tuam et veni ut saluos facias nos.**

Glo. Repetit aper nos. tuus quod orauerat. Ordo talis est. Veni tu ipse in carne ad saluandum genus humanum. **La ercta** ostendit potentiam tuam. In resurrectione. quia visus es infirmus in passione.

Rico. Et cum veneris. **Deus** virtutum conuertere nos. a culpa ad gratiam: a a ludu ad leticiam. **La ostende faciem tuam.**

Hugo a filium tuum pro quem cognosceris. **Let** si hoc facis salui erimus. **Ip** fide que saluatur creditur. **Omne** de virtutum humanarum et angelicarum. **Quous** quod irascere. **Id** est iratus apparebit super orationem serui tui.

Cal. ut nonnulla iam puenire facias que per prophetas tuos promississe cognosceris. **Et** intueri pietatem ac desiderium supplicantis. **Irati** sibi dominum credebant: quoniam humano generi subuenire tardabat. **Et** quousque etiam. **Ob**abis nos pane lacrimarum. **Panis** enim lacrimarum vita est plena doloribus. **sed** tamen in ea dominum miseratorem cibamus quoniam dabitur etiam non exigui

mur: si potius etiam datur. Sequitur. **La** potum dabis nobis in lacrimis in mensura. **Quid** est mensura. **In** distributo modo: sicut dicit apostolus. **Fidelis** deus qui non patietur vos temptari super id quod potestis ferre.

Augusti. Ipsa enim est mensura. **fura** pro vitibus tuis ut erudiaris: non opprimaris.

Hugo Vel potum dabis nobis in lacrimis in mensura: ut quantitas pene respondeat quantitati culpe. Sequitur.

Aug⁹ **Pro**sumisti nos in contra ditione vicinis nostris: a inimici nostri subsannauerunt nos. **quod** gentiles contradicebant apostolis cum predicaret mortuum resurrexisse christum. **Et** subsannando eos dixerunt. **Quis** est iste novorum demoniorum nuntiator. **Qui** sunt isti colentes mortuum: adorantes crucifixum. **Contradicebat**: si contradicere vicebat. **quod** signum sequebantur a ex contradictione fidelis efficiebat. **Deum** repetit verbum super dictum. **Omne** deus virtutum dante nos: a ostende faciem tuam a salui erimus.

Cal. Petis penitentiam christi erimus. **Cal.** aduenire. **Ipsa** est enim per quam salui facti sumus. **Ipsa** per quam lacrimas mortis euasimus. **Ipsa** denique que a indignis a ostentibus celo tuum regna largit. **Al.** processus ecclesie ante christi aduentum: quod proprio nomine dicitur synagoga que est ecclesia noua. **quoniam** veteris ac noui testamenti: que frequenter uita dei dicitur que Gregorius in omni. vii. super euangelio ita dicit. **Quis** uero pro illa militas similitudine: recte tenet quod dicitur: non que regit nos quod obdit a elcos

fios sic in mundo possidet: qñ sub
iectos dñs in domo: qui habet vi
neam suam. Ecclesia que ab Abel
iusto vsq; ad vltimuz electū qui in
fine mundi nasciturus est: qñ san
ctos p̄tulit quasi tot palmites mi
sit. De hac ergo ecclesia dicit. **U**
neam ⁊ populū israel dei cultu
rem. iuxta illud ysa. v. Vinea dñi
exercitū domus israel est. **S**egi
pro transfulisti. Educendo populū
illū mirabiliter in signis ⁊ portē
tis. Leicisti gentes. De terra p̄missi
onis. videlz amozreū: ethuz: iebu
zeum: phiresq; alias. **Q**uā plantasti
eaz. dādo populo israel in terra
p̄missionis q̄terz. **J**osue. xi. **U**
itineris fuisti in cōspectu eius. In cō
lūna nubis per diem: ⁊ in columna
ignis p̄ noctem. **E**xod. xiiij. **Q**uā plan
tasti radices ei⁹. ⁊ s̄ctoꝝ patres
videlicet Josue ⁊ similes: qui in cul
tu dei ⁊ fide erāt radicati. **Q**uā imple
uit terraz. p̄ multiplicatōez plis.
Hugo. **Q**uā peruit montes. **Q**uā
⁊ p̄bas. **U**mbra ei⁹. **Q**uā
⁊ ceremonialia ⁊ figure. q̄ in um
bra ⁊ obscuritate locuti sunt. **Q**uā ar
busta ei⁹. ⁊ ei⁹ exercemta. **C**edros
dei. **M**oy sen et Aaron qui alijs
fuerunt clariōres hos eripuit hec
vinea crescendo. **Q**uā extendit
palmites suos. ⁊ filios. **U**sq; ad
mare. **I**. mediterraneū. **Q**uā vsq; ad
flumē. **I**. eufratē. **Q**uā pagies. **Q**uā ḡna
tōes eius. q̄ subiugauerunt sibi
moabitas ⁊ amonitas. **S**ed licet
ita esset dilatata: tamen p̄pter pec
cata sua male tractata fuit ab in
imiaz. **U**nde querit.

Mico. **Q**uā destruxisti ma
ceriam eius. ⁊ lapidā
clausuram vinearū subtrahendo
angelorū custodiam: eo q̄ popu
lus erat ad ydolatriam cōuersus
Uel per maceriaz intelligitur clau
sura hierl'm quā destruxerūt caldei.

Cassio. **Q**uā vindemiant eaz. **Q**uā
⁊ diripiunt ⁊ concu
cant eam. **O**mnēs qui p̄tergrediū
tur viam. **G**entes sigt que in cir
cuitu eius habitabant. **Q**uā
terminauit eam. ⁊ extra terminos ⁊
patriam suam vbiq; dispersit gen
tes iudeorum. **L**aper. **V**espasia
nus veniens. **Q**uā situa. **Q**uā
catis ydolatrie opaca. **A**per enim
dicitur eo q̄ in locis asperis cōmo
retur. **Q**uā singularis fer⁹. **U**idelicet
Titus filius eius. **Q**uā de past⁹ est eā.
q̄ reliqas belli tāta dep̄latōe ⁊ de
structōe struuit vt gēte ⁊ ciuitate
qñ herbarū pabula fr̄bili de pasti
one osu.

Mico. **Q**uā auctuꝝ xpi
⁊ de sinagoga iudeoz dictū est: h̄
de ecclia catholica p̄t exp̄i hoc mō.

Uinea ⁊ egipto trāstulisti. **Q**uā
⁊ eccliaz tuā de infidelitate gē
tū ad fidē. **I**do subdit. **L**eicisti gen
tes. **Q**uā infidelitate sua. **Q**uā plātaſti
eaz. p̄ aploꝝ p̄dicatōem. **Q**uā dux iti
neris fuisti. **S**calic⁹ apostolis. quia
Matth. vlti. dicit. **I**lli autē ⁊ p̄fedi
predicauerunt vbiq; dōmī no cōo
perante ⁊ sermonem cōfirmante
sequentibus signis. **Q**uā peruit mō
tes umbra eius. **Q**uā cōuertendo mun
di principes. **Q**uā arbusta eius ⁊ po
pulū vulgare. **I**nsuper. **Q**uā cedros

dei. et maximos sapientes: videlicet
diomisiu Augustinu et alios plures
Tero Extendit palmities
suos. Nos sumus palmities
qui ex vinea illa frondeuimus.
Usque ad mare. et usque ad baptismu
quia mare in Apocal. baptismum
figit. et usque ad flumen pagines
eius: ut qui in ea renascerentur ba
ptismo: abluerentur.

Nicola Sed quonia; ex cre
dentibus multi de di
nauerunt a fide et moribus. Ideo
subditur. Quid destruxisti
et destrui promissisti maceriem eius
et clausuram virtutum et vindemiat
eam omnes qui pretergrediuntur vi
am. et spiritus maligni qui discur
runt ad destruendum ecclesie fructu
querentes quem deuorent. Ext
terminauit eam aper de situa et por
cus siluestris: qui est animal imu
dum. propter quod signat demonez
temptantem de luxuria. et singla
ris ferus depastus est eam et demone
temptans de superbia: que etiam ho
mis operibus insidiatur ut pereat
Iste versiculus potest ad litteram
legi de ecclesijs et monasterijs.

Hugo Quia enim demones
qui temptando preter
diuntur viam cogitationu nostra
rum: vindemiant animas sub dico
rum propter defectu; prelatoru; qui in
spirituali officio non custodiunt gre
gem sibi commissum. Idcirco exter
minauit et extra terminos posses
sionu posuit ecclesiam vel monaste
rium. Aper de situa et principes se
culares. Quomodo hoc fit subiungit

dicens. et singularis ferus et ty
rannus pro se et suos ministros qui
singulares sunt per superbiam et
crudelitatem. depastus est eam
expendens et rapiens bona eius. Et
bene dicit exterminauit. quia reue
ra monasterium vel ecclesia non est
domina redditu suorum: sed tantu
procuratrix vel dispensatrix pro prin
cipibus: militibus: et ministris do
mino cui eius bona expendant.

Nico Consequenter describit
status ecclesie perfectus
per aduentu christi. quia perfectione petit
Asaph deuote dicens. Deus vir
tutu conuertere pro condescensionem
bonitatis tue. respice de celo et vi
de oculo tue demencie.

Cast. quibus fluctibus labore
t humanitas: quibusque pecca
tis ad inferna rapiat. et visita.

Nico in propria persona. vineaz
ista quod factu est in sua
benedicta incarnatione que visitauit nos
orientes ex alto: sicut dicit Luca

Hugo et pice eam quam plan
tauit et uictrouit. de
terra tua et appiciatio tua.

Nico Statim enim veteris testa
mentum dicitur Math. v. Non ueni solu
re lege; sed adimplere. Cerimoni
alia uero que tantu figuralia erant
adimpleuit in sua incarnatione et
passione. cuius erant figure. et sacra
menta efficaciora instituit videlicet ba
ptismi et imolationis corporis et sanguinis
sui que offerunt gratia; et introducunt
ad gloriam quod non poterant facere imola
tio agni paschalis: et ea que sacramenta

ueteris legis. ppter quod dicitur
eigena et infirma: sicut apostolus
ait ab Gal. iij. Et hec pfectio fa-
cta est sup filiu hois .i. sup xpm
qui in euangelio uocatur filius ho-
minis .i. uirginis. Alij sunt filij ho-
minu. .i. uiri a mulieris. que dnm
christu confirmasti tibi .i. apud ho-
mines: dicens Mat. iij. Hic est fi-
lius meus dilectus. Vel habet filiu
homis O fili dei confirmasti tibi .i.
imobilitate assumpisti. qz hūanita-
tem quā semet assumpsit nunqm
dimisit: ut Damasce. dicit. Vnde a
in tribuo mortis christi anima exi-
stens i lymeo a corp⁹ i sepulchro
fuerunt cōiuncta uerbo.

Hugo Et ut ita p ficias eccā;
Peccata signi .i. pec-
cata puenientia ex cupiditate seu
amore accedente. qz suffossa .i. dē
peccata puenientia ex timore pue-
humiliante. Ram omnia pctā vel
ex amore: vel ex timore o mittunt.

Cassi. Hec ei peccata ab i cre-
patione uult⁹ tui peri-
bunt .i. quando pctōribus dicitur es
Ite in igne eternū qui parat⁹ est
dyabolo a angelis eius. Adhuc pe-
tit Asaph a deo patre aduentū cri-
sti: dicens. Fiat manus tua sup
uirtū dextere tue. .i. ut mittē digne-
tis filiu tuū ad redemptōez mūdi.

Hugo qui est dextera tua .i.
coequalis tibi i diu-
nitate. Et qz sit iste uir declarat cū
subiūgit. Et .i. p id est sup filiu ho-
minis .i. gloriose uirginis Marie
que confirmasti tibi .i. sicut sup ex-
positū est. Et .i. h⁹ feceris Lnō

discedim⁹ .i. non discedim⁹ a te. eū-
tes post ydola vel ceremonialia Ly-
uificabis nos .i. inouabis laua ro
regenerationis. qz nomen tuū in-
uocabim⁹ .i. cū grāz actione. Et qz
a nobis nō est ut tibi adhaeram⁹
Ite. Omne de⁹ uirtutū .i. so-
lus potes de incredulitatis morte li-
berare conuerte nos .i.

Rico ad te pfecte diligendū
qz ostende nobis facie-
tuam .i. p aptaz uisionē qz salui eri-
mus .i. qz in clara uisione a pfecta
fruitione dei consistit eterna salus.

Cas. Que suauitas que sit uir-
litas ueritatis hui⁹ hinc
datur intelligi: qm in hoc psalmo
triplici eum repetitōe memorauit
ut quasi prati floriferi planiciez tē-
sam per ordines certos iocunditas
rosei coloris ornaret. In ista siqz
breuitate regulam totius religiōis
exponit. Primum est enim ut nos
dominus cōuertat. Deinde ut ostē-
dat faciem suam. Terciu ut saluos
faciat. Non enim anteqm cōuertat
ostendit faciem suam. nec saluat
nisi nos prius lumine sue pietatis
inspexerit. Quapropter uersus ille
mente credendus est. quia p ipso
sub breuitate petimus quic qd no-
bis expedire monstratur.

Jeronimus Tibi ergo do-
mine de⁹ pat
omnipotens supplices deprecamur
quatinus ipsum dominū nostrum
Iesum christu qui est imago tua
qui est facies tua: qui est illumina-
tio uultus tui i quo manes: et etiā
qui manet in te nobis ostendere

signeris: q̄ purificatis mentib⁹ nō
stris dignetur illabi: seq̄ nob̄ mū
di saluatorez ostēdere: nosq̄ inspi
ratione sancta saluare. **Ipsi gl̄a** ⁊
impīū teā ⁊ cum scōspū ⁊ nunc ⁊
in secula seculorū. Amen.

Psalm⁹ lxxx.

Exultate deo

adiuto. no. Titulus.
In finem pro torcula
ribus: quinta sabbati: psalmus
ip̄i **Asaph.** **Rico.** scit hūc psalmū
ad decantandū p̄ leuitas in prin
cipio mēsis septēbris in festo sceno
plegie: q̄ dicitur a scenos quod
est umbra vel umbraculū: ⁊ pha
gim comedere: q̄ dicitur nomie dicit
festū tubarū. Illo tempe complete
sunt vindemie in terra p̄missionis
⁊ ideo de vīno tunc expresso in tor
cularibus fiebant libamenta sacri
ficiorū in templo. p̄pter q̄ ad lrāz
psalmus iste intitulat̄ pro torcula
ribus: quem leuite cantabant ī di
cto festo scenoplegie vel tubarū:
pro gratia cū actione de fructibus
anni collecte: q̄ collectio tūc erat
complete. **Aug⁹.** Sed q̄ de adua
ta. **Aug⁹.** libus torculari
bus nihil in psalmo dicit: cōstat
spūalia eē torcularia que hic me
morant̄. **Hugo.** Agitur em̄ in
tur. **Hugo.** hoc psalmo de
spiritalibus torcularibus ⁊ de tri
bulationibus ⁊ pressuris ecclesie

in quib⁹ oleū ab amūteā seūgīt.
Call. quādo deo puras mētēs
declarat: ⁊ se uoluntas cō
scientias euēter assignat.

Hugo. Est ergo sensus tituli
talis. **Psalm⁹** iste di
rigens nos in finem ⁊ in christū
dominū. cantatur ip̄i **Asaph** ⁊ si
delibus christianis per **Asaph** in
tellectis. ⁊ est pro torcularibus ⁊
pro tribulationibus in quib⁹ bo
ni sepantur a malis. siue de quita
sabbati ⁊ pro quinta die septima
ne in qua facti sunt ex aqua pisces
⁊ aues. sed aues euolauerunt ⁊ pi
sces remanserunt in aquis. Ecce se
paratio. Sic deus ex baptismo cre
at christianos. sed quidam eorū
accepta baptismi gratia remanēt
in fluidibus huius seculi: videlicet
homines curiosi: amatores seculi.
Alij adiuti pennis virtutum leuan
tur in aera: quorum ouersatio est
in celis. Intentio psal. est monere
vt contemptis infimis ad celestia
eleuemur. Vos ergo **Asaph** ⁊ cō
gregatio. dñi ⁊ qui q̄ fidelis.

Rico. **E**xultate in mentis
deuotione. **Deo** ad
iutori nostro. in omnibus perici
lis ⁊ negocijs: qui in alio psal. di
cit. Cum ipso sum in tribulatione
eripiam eum. **In iubilat.** cum mes
sabili mentis leticia. **Deo Jacob**
⁊ christianorum qui supplantant
vitia. Nam **Jacob** supplantator in
terpretatur. Licet em̄ sit de⁹ omni
um p̄ creationē: tñ ē de xpianorū
p̄ cultū. **Sumite psalmū** ⁊
spālez. **hu.** deuotōez in oīomb⁹

a deo accipit quā a vobis non ha
letis. q̄ dat tympanū. v. carnis
mortificatione; et castitate offerre
deo. Et dicit dat. q̄ deus volūtarū
a non coadū amat seruitiū.

Cass. Nam sicut tympanū vi
sum solet resonare percussu; sic a ho
minū corpus dū p̄ dño tribulatiōi
b⁹ quatit; ad supna mandata dul
cius tēpatur. Hoc ergo cōmonet
vt accipiētes diuina verba dño de
lectamus offerre terrena. q̄d facim⁹
dū elemosinas largimur; aut ieiū
is corpus affligimus; cum vitia se
culi cum suo etiā auctore despici⁹
Abbas. psalteriū iocundū cū cy
thara. Ammonet enī; a hęc duo
iocundissime copulari vt verba dei
q̄ in psalterio cōtinent; et cythara
q̄ hūanos act⁹ signare cognoscit
in vnā societate debeāt conuenire.

Aug⁹ vt p̄dicatōi verbi dei cor
poralib⁹ rēdam⁹ opib⁹

Rico. Vcinatē in neome
nia tuba. v. canitē i no
uissimo tuba. Juxta lram in oibus
nouissimijs faciebāt iudei festū p̄
beneficiū diuine gubernatiōis; eo q̄ i
nouissimo cōmuniter apparet ma
gis trāsmutatio t̄pis. Et q̄ festum
tubarū cōcurrat cū nouissimo. iō
additur. In insigni die sollemnita
tis. **Iero.** Illi ḡ canebant tu
ba i pascha; p̄t̄he
coste; a senoplegia; nos vero mō
i ecclesia; licet omī t̄pe deo canē de
lectam⁹. p̄cipue tū i resurrectōe; i re
missionē; a i dñm⁹ inuatiōe. hęc ē
quoties resurgim⁹ in xp̄o cū remis

sionē p̄dōz accipim⁹; a domus pe
ccatoris nostri a cōscientia nostra in
nouata fuerit post ruinam.

Rico. Via p̄ceptū in isrl̄
est. v. in p̄lo xp̄iāo; vt
de tali b̄nficio reddant gratie deo
La iudiciū. La approbatiōis cōuenit
deo **Jacob**. v. xp̄o qui est deus chri
stianoz; qui approbat talem grati
tudine; hominis. Estimomium in
Ioseph posuit illud. Per Ioseph
qui cresces interpretat augmentū;
in bonis opib⁹ signat; hęc ē quod
dam testimonium diuine gratie cresce
tis i mente. Aut exiret de terra egi
pti. v. de tenebris ignorantie p̄ il
luminatiōe diuine gratie. Linguam
quā nō nouerat audiuit. q̄ tunc
diuinas cōsolationes p̄cepit. U
uertit ab onerib⁹ dñi sum ei⁹. q̄
talis absoluitur a iugo mūdi; car
nis; a dyaboli. Manus eius in co
phino seruiuerunt.

Cassio. Quāuis ad historiā
in egipto iudeoz; populis diuer
sis necessitatib⁹ seruebat. modo
vt lateres faciebat; modo vt terrā
cophinis exhiberet; tamen istud
christianorum partibus diligen
tius applicam⁹; a quoz dñs auer
tit deus onera peccatorū quando se
felici humilitate p̄sternūt; sic ip̄ e
ait. Venite ad me omēs qui lato
ratis a onerati estis; a ego reficiā
vos. Cophinos autem dicimus
per quos sordium purgamenta
proijcim⁹ vt loci puritas elucet
Manus igitur suas in eis tenent
qui peccatorum immundicijs oecu

pantur. **S**z de hac seruitute libera
mus a dño qñ scelerū nostrorū sor
dibus expia

Jero Prophe^{ta} a
mur. psalmi ideo
obscuri sunt: qñ subito auz nescis
persona mutat. Deniqz vsqz huc lo
cutus est ppheta. Nam subito idu
citur psona dei loqñtis ad popu
lum cum dicitur. **T**ribulatio
ne inuocasti me. Quicūqz in tribu
latiōe es: securus esto. Inuoca me
a exaudieris. Vñ subdit. La exau
diu te in abscondito tempestatis.

Grego xxvi. moral. In ab
scondito ergo tēpe
statis hoc est in forti impugnatio
ne demonis audie. qz clamor dep
cantis est hęc ipsa fluctuatio tribu
lationis. **P**robaui te apud aqua; cō
tradicti

Hugo Scdm lrāz de
omis. **Moyse** a **Aa**
ron dicit qm in aqua cōtradictiōis
offenderūt deū: vt legitur Numeri
xx. Et idō non sunt ingressi terram
pmissionis. Nobis autē dicit de⁹.

Grego vt supra pro
mis. **P**robaui te apud aquam contra
dictio

nico Non solū em demōes per
seipos iustos hoies mo
lestāt: s; etiā p malos hoies vt eos
ab incepto bono retrahāt. a h^o vo
catur aq; cōtradictiōis: vbi iust⁹ pro
batur qñ p hoc a bono nō impedi
tur: s; magis p cōstantiā in hoc fir
matur. Et talibus dicit deus.

Cas **A**udi p le me⁹ qñ ne
scis cū malis aliqua mo
rum p mixtione confundi.

Hug La confessor te **I**te
ste scia tua lo quar lo
Lisrahel id est popule christiane
deum vidēs per fidem.

nico **L**si me audieris **I** ināba
tis meis pseuerādo non
erit in te de⁹ recēs: neqz adorab deū
alienū. De⁹ recēs a alien⁹ dī crea
tura q male amat. sic p cūma ē de
us auari. ribāda est de⁹ luxuriosi.
venit de⁹ **Jero** Irat⁹ sum. ira m
gulosi. **Jero** de⁹ est. Qu otūqz
vitia habem⁹ seu pāā: tot rētes
hēm⁹ deos. Vnusquisqz em q d m a
gis cupit a venerat: hoc illi est: e⁹

Go **Hugo** **f**uz bñs dñs
enim **Hugo** tu⁹ a rē h
us. Et idō solū me deves diligere: co
lere: a adorare. q eduxi te p gr am
baptismi de terra egypti. v de tene
bris per

Jero Et si vis acci pere
cati. **Jero** a hie ipfuz dñm
deum tuum a saluatorem.

nico **L**bilata os tuū. v deside
um tuū ad bonū. a imple
to illud gratia mea. qz solus deus
appetituz hois potest satiare. Et qz
ecclesia militans est sic sagena con
tinens bonos a malos xpianos.

Hu **L** Cū audiu
lis: dices. **Hu** **p**plus me⁹ v rez
meā. **P**opulū suū dicit malos xpia
nos q ab eo creati sunt: a eius pāo
so sanguine empti. De quibus ad
huc dicit. **L** a israhel. q de heret me
videre per fidē. **non mēdit mibi.**

Jeroni **E**go autē sto añ ostiū
a pulso. a volvt ape
rias et ingrediar: et nō vis api re.

Et si dicitur dimisi eos ietrae

sedm desideria cordis eo
Rico. cum quia propter sua
maliciam subtrahi ab eis gratia
mea: sic desideria carnalia sequi
tur Libunt in aduentibus suis

id est in peccatis enormibus ab
ipsis inuenis de malo in malu euado
Iero. Infelix est qui a deo no
corripitur Si quis pec
cans non patitur: iste miser est

Cassi. Putat enim peccator
genus esse beneficii si
suis voluntatibus pmittatur exple
ri. cum dicat apostolus. Tradidit
illos deus in concupiscentiam cor
dis eorum. in inmundicia et reliqua
Consequenter ostendit qd pena ista
non ob aliud eis infligitur qd ppter
peccata eorum unde dicit

Rico. Populus meus ait
disset me. Imhi obedie
do. Israhel si in vijs meis ambulaf
set. precepta mea obseruato que
sunt vie pueniendi ad beatitudie:
Juxta Mathe. xij. Si vis a d vitam
ingredi: serua mandata. p nichilo
id est gratis vel pro modo dico fui
tio mhi facta for: sitan inimicos
eorum humiliasset. id est de mo
nes a malos homines eis subieci
sem La super tribulantes eos misit
sem manum meam. v potestate de
fensionis mee Et dicit for: sitan no
propter mutabilitatem voluntatis
diuine que est immutabilis. sed
propter veritatem hominis de
tono in malum. propter qd fre qu
ter impeditur diuine pmissionis
effectus. qui est sub conditione. si

si homo perseueret in bono

Cassi. Unde a intelligere debe
mus quado a nob auer
titur deus no esse pietatis defectu
sed magne vlcōnis aculeum id est
tormentum Suspenditur etia: in e
dam a defensione sancto: quado
tribulationibus et afflictionibus
temptantur. Sed iustos sic tepta
ri patitur vt non deserat. Impios
autem tribulari permittit vt se ab
eis reddat alienum. Post domini
verba asaph inimicos eius digna
execratione rebarguit dicens

Rico. Inimici vero domini
mentiti sunt ei. recedentes a pmissio
quod ei fecerat in baptismo. Men
tiuntur enim qui bonis se promit
sis obligantes in pessimos iterum
relabunt errores. La erit tempus
eorum in secula. v eorum punicio
erit eterna Translatio romana ha
let et erit tempus videlicet punicio
num eternum quado illis dicitur
Ite in ignem eternum Et licet sine
ei mentiti tñ ex abundantia pieta
tis sue. Obauit illos ex abipe fru
menti. in sacramento eucharistie
La de petra melle. Translatio he
braica halet et La petra mellis.
id est de cristo La turauit eos. vn
de apostolus v ad ehoi. x. die Pe
tra autem erat christus. q mel co
solacionis administrat suis fide
libus Sed quando fiunt ingrati de
tantis beneficiis: deseruntur a deo
et dimittuntur i desiderijs suis: et sic
inimici dñi effecti. erit **Aug⁹**
tps eoru in secula

Nō ē sibi polliceat̄ vnusq̄sq̄. ha-
bens facta nepharia. que regnū
dei non possidebunt. **E**t dicat sibi q̄
mā habeo signū xp̄i a sacramētū
chr̄isti. **N**ō delector̄ in eternū. apo-
stolus dicit. **F**undamētū aliud ne-
mo pot̄ ponē p̄t̄ id qd̄ est positū cri-
stus **ih̄esus**. **E**t seq̄tur infra. **A**lius
enim superedificat̄ aurū a argentū
lapides preciosos. aliq̄ ligna. si-
pulā fenū. saluus erit. sic tamē
quasi p̄ ignem. **E**rgo per ignem
purgor̄ a propter fundamentum
id est christum non perdo. **Q**uid
es. **N**unq̄d christianus suz. quid
aliud captor̄ adulterator̄ et cetera
de quibus dicit ap̄t̄s. quoniam q̄
talīa agunt regnū dei non posside-
bunt. **C**erte ergo talibz̄ p̄ peniten-
tiam non corredis regnū celorum
speras. et non op̄mor̄ q̄a qui talīa
agunt regnū dei non possidebūt
Expone ergo inquis nobis ligna.
stipulam. fenū: qui edificat̄ su-
per ipsuz̄ fundamentum. quomō
non pereant sed salui fiant. sic ta-
men quasi per ignem. **O**bscura est
quidem illa questio. sed nō possūz
breuiter dico fratres. sūt omnes
omnino cōtemp̄tores huius seculi
q̄ non herent dilectione aliq̄ fre-
nis operibus sed casti. iusti. sancti
continentes. fortassis a omnia sua
vendentes. a paupibus distribu-
entes aut possidentes ista tempo-
ralia tanq̄ non possidentes. a vtē-
tes hoc mundo tanq̄ non vtētes
Si tal es edificas super fundamē-
tum videlicet christum. aurū a ar-
gentum a lapides p̄ciosos. **S**unt

autem alij qui rebz̄ infirmitati hu-
mane concessis inherēt aliquam-
tulum dilectione. non capit ille vil-
lam alienam sed sic amat suaz. vt
si p̄biderit. conturbetur. **N**on appe-
tit vxorem alienam. sed sic iteret
sue. vt modum non teneat prescri-
ptum in lege videlicet vt miscetur
ei librorum pereandorum cā. non
tollit aliena sed ēpetit sua. a habz̄
iudiciū cum fratre suo. cōfēdit
p̄ rebz̄ terrenis amplis q̄ deez̄ euz̄
cui promissum est regnū celorū
Non totū cor sursum eleuat. sed
aliquam eius p̄t̄ in terram tra-
hit. **E**dificat talis lignum. fenū. sti-
pulam super fundamentum. **A**ubi
ergo nō potes tenere possessionez̄
istam nisi dixeris falsū testimoni-
um. a hoc non facere. christū in fū-
damento ponere est. veritas enīz̄
dixit. **O**s quod mēdit occidit aīaz
Ergo si possessionē tuam diligis.
non tamen propter illam facis ra-
pimam neq̄ homicidiūz̄ neq̄ falsū
testimonium dicis. non propter il-
lam falsuz̄ iuras. nec xp̄m negas
eo q̄ propter illam hęc non facis
christū habes in fundamento. **S**i
quia diligis illam. a cōtristaris si
p̄bis illam. non tamen p̄ponis
eam christo. nec sic amas eam vt
si dicatur tibi. **I**psam vis ante cri-
stum. **E**t si tristis eam p̄bis. plus
tamen amplecteris christuz̄ quē
posuisti in fundamento. super hoc
fundamentum posuisti non aurū
a argentum aut lapides p̄ciosos
sed ligna. fenū a stipulā. **S**aluus
ergo eris cum ardere cepit qd̄ edi-

fiat i: sic tamē quasi per ignem.
Nemo enim sup fundamentū hoc
edificans abulcia fornicationes.
blasphemias. sacrilegia. ydolatri
am. piuria. putet se saluū futūz
p ignē. quasi ista sint ligna. fenū
stipula: sed qui vt dictum est edi
ficat amore in freno y super fund a
mentū regni celoū & super ipm
ardebit amor reū temp alium. et
ipse saluus erit p ydoneū fūdamē
tum dñm nostrū ihēsuū xpm q̄ est
benedict⁹ in secula seculoz. Amē

Psalm⁹. lxxxi

Deus stetit in

Collector Titul⁹ p̄sa.
asaph. Mistice exponi

tur iste psalm⁹ ab Aug⁹ & Cassi.
contra sacerdotēs & scri
Dico bas iudeoz. q̄ christū
huilem & paupem iniuste condēp
nauerūt ad mortē propt̄ qd̄ p̄ di
uinū iudiciū fuerunt a romans te
poraliter occisi & captiui & in iudi
cio extremo sunt condēpnandi

Collec Moraliter vero idem
psalm⁹ exponit a Je
romimo. alijsq̄ q̄busdā doctozib⁹

Dico tra puerfos iudices.
arguēs eorum malici
am & nequiciā: & petens super hoc
diuinā iusticiā. Vnde asaph pro
pheta primo dicit

Deus stetit in synagoga. Jidē
in congregacione. Nam synago
ga dicitur a syna quod est con et
soge aggeraciol. deoz. & iudiciū

fm q̄ dicit. exo. xxij. Ad deos vtri
usq̄ cā pueniet. & ab iudices. Et di
cit deus stare in congregacōe iudi
cū: quia dā ē videt & attente facta
& dicta eoz. Ideo subditur. I me
dio autē deos diiudicat. & discer
nit vtru in iudices iuste vel iniuste
iudicent. & ideo subdit asaph con
tra iudices puerfos. vsq̄quo idē
q̄ dñi iudicatis iniquitate. iustifi
candō partem iniquaz propt̄ mu
nera vel fauorem. & facies pecca
torum sumitis. si dēst p̄sonas ma
lorum propter eorum potentia v
aliam causam acceptatis.

Iero Quia si venerit pauper
habens iustum negociū
& venerit diues habens malū ne
gociam. vos personaz aspiciatis:
non ne

Dico Iudicate e
goz. **Dico** genoa pupillo
Jidē iusticiā dēdrādo. hūmiles &
pauperez iustificare. Jidē suā iusti
ciam conseruate. **R**ipite paupē
rem de manu fortiorum eius. Jidē
de manu diuitis & iniqui. & egenū
de manu peccatoris liberate. Jq̄ euz
calumpniatur iniuste

Hugo Et quia prauum iu
diciū sepe proucit
ex ignorantia. Ideo subditur

Mescierunt. Et quia peius ē nol
le scire. ideo sequitur. neq̄ intellex
erunt. Jidēst noluerunt scire iudici
um meum. Vnde psalmus. Non
it̄ intelligere. vt bene ageret. Et q̄a
pessimū est malū opeari. Ideo
subiungit. in tenebris abulat.

Dico q̄a puerfitas affect⁹
idēc̄ tēbras ī intellē